

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра фінансів

Дипломна робота

ОР– бакалавр

на тему: **«Оцінка рівня фінансової безпеки підприємства»**

Виконав: студент 4 курсу,

групи ФБС-41

спеціальності Фінанси, банківська справа та
страхування

Олійник Ростислав Ярославович

Керівник : д.е.н., професор кафедри фінансів

Щур Р.І.

Рецензент: к.е.н., доцент кафедри обліку і
оподаткування

Гнатюк Т.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА.....	5
1.1. Економічна сутність фінансової безпеки підприємства	5
1.2. Складові системи фінансової безпеки підприємств.....	10
1.3. Методика оцінки фінансової безпеки підприємства.....	17
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ СТАНУ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП «СЕРВІС ПАРКУВАННЯ».....	19
2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності КП «Сервіс Паркування».....	19
2.2. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства КП «Сервіс Паркування».....	25
2.3. Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства КП «Сервіс Паркування».....	30
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ.....	34
3.1. Вдосконалення управління системою фінансової безпеки підприємства.....	34
3.2. Впровадження сучасних механізмів фінансування як запорука фінансової безпеки на підприємстві	42
ВИСНОВКИ.....	50
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	53
ДОДАТКИ.....	59

ВСТУП

В нинішніх умовах фінансової нестабільності в Україні бізнесу вкрай складно функціонувати та розвиватися. Досить швидко змінюються умови функціонування та оподаткування бізнесу, виникають різноманітні загрози фінансовим інтересам бізнесу як з боку інших суб'єктів господарювання, так і з боку держави, існує високий рівень фінансових ризиків для бізнесу. Крім того, значно зріс рівень криміналізації суспільства, поширені корупційні схеми в різних гілках державної влади. Усе це може негативно вплинути на ефективність виробництва, раціональне використання ресурсів, платоспроможність і фінансову стійкість підприємств і організацій. Така ситуація вимагає від кожного підприємства розробки та впровадження системи фінансової безпеки.

Тому актуальним є комплексне наукове дослідження механізмів управління фінансовою безпекою в контексті її аналітичного обґрунтування з використанням сучасних методів і моделей аналізу та оцінки рівня фінансової безпеки в трансформаційних економічних умовах.

Фінансову безпеку на рівні суб'єктів господарювання досліджували такі науковці: Барановський О.І. [6], Єпіфанов А.О. [20], Лаврова Ю. [37], Матвійчук Л., Олійник Л. [48], Мулик Я. [43], Нонік В.В., Сергійчук М.Д. [47], Сукрушева Г.О., Коляда К.В. [51] та інші.

Метою бакалаврської роботи є дослідження теоретико-методичних засад оцінки фінансової безпеки підприємства та розробка механізму її зміцнення.

Для досягнення мети в роботі поставлено такі завдання:

- дослідити економічну сутність фінансової безпеки підприємства;
- розглянути складові системи фінансової безпеки підприємств;
- дослідити методіку оцінки фінансової безпеки підприємства;
- проаналізувати загальну характеристику фінансово-господарської діяльності КП «Сервіс Паркування»;

- здійснити оцінку ймовірності банкрутства підприємства КП «Сервіс Паркування»;
- провести аналіз рівня фінансової безпеки підприємства КП «Сервіс Паркування»;
- розглянути вдосконалення управління системою фінансової безпеки підприємства;
- запропонувати впровадження сучасних механізмів фінансування як запорука фінансової безпеки на підприємстві.

Об'єктом дослідження є процес оцінки рівня фінансової безпеки підприємства на прикладі КП «Сервіс Паркування».

Предметом дослідження виступає сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів оцінки рівня фінансової безпеки підприємства.

Методи, які використовувались при написанні роботи: порівняння та системний підхід, аналіз і синтез, співставлення та узагальнення, методи дедукції та індукції, статистичний аналіз, методи математичних розрахунків та графічні методи.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що запропонований механізм забезпечення фінансової безпеки підприємства є універсальним методом і може бути застосований у практичній діяльності підприємств та організацій будь-якого розміру і виду економічної діяльності.

Інформаційну базу дослідження склали наукові статті, монографії, підручники, звітність підприємства КП «Сервіс Паркування».

Бакалаврська робота складається зі вступу, трьох розділів, списку використаних джерел із 48 найменувань та додатків.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Економічна сутність фінансової безпеки підприємства

У сучасних умовах підприємства повинні вміти успішно протистояти різноманітним загрозам і ризикам: як існуючим, так і потенційним, які можуть вплинути на їх діяльність. Високий рівень фінансової безпеки є основним фактором здатності компанії підтримувати основну стратегію розвитку. Цього можна досягти завдяки фінансовій стабільності та незалежності, злагодженості роботи на всіх рівнях та грамотному захисту фінансових інтересів компанії.

Концепція фінансової безпеки базується на грамотній стратегії розвитку в умовах зовнішніх і внутрішніх загроз з урахуванням фінансової невизначеності та змін мікроекономічного характеру. У сучасному нестабільному економічному середовищі компанія повинна оптимально співвідносити ризики і прибуток, приймати зважені рішення, запобігати можливим загрозам і забезпечувати досягнення стратегічних цілей.

Без розробки стратегії та її реалізації неможливо забезпечити стабільний розвиток компанії. Крім того, діяльність суб'єкта ринкової економіки буде успішною лише за умови стабільного фінансового становища. Це досягається в сучасній економіці створенням ефективної системи фінансової безпеки підприємства.

В табл. 1.1 представлено трактування сутності терміну «фінансова безпека підприємства» різними науковцями.

Трактування сутності терміну «фінансова безпека підприємства»

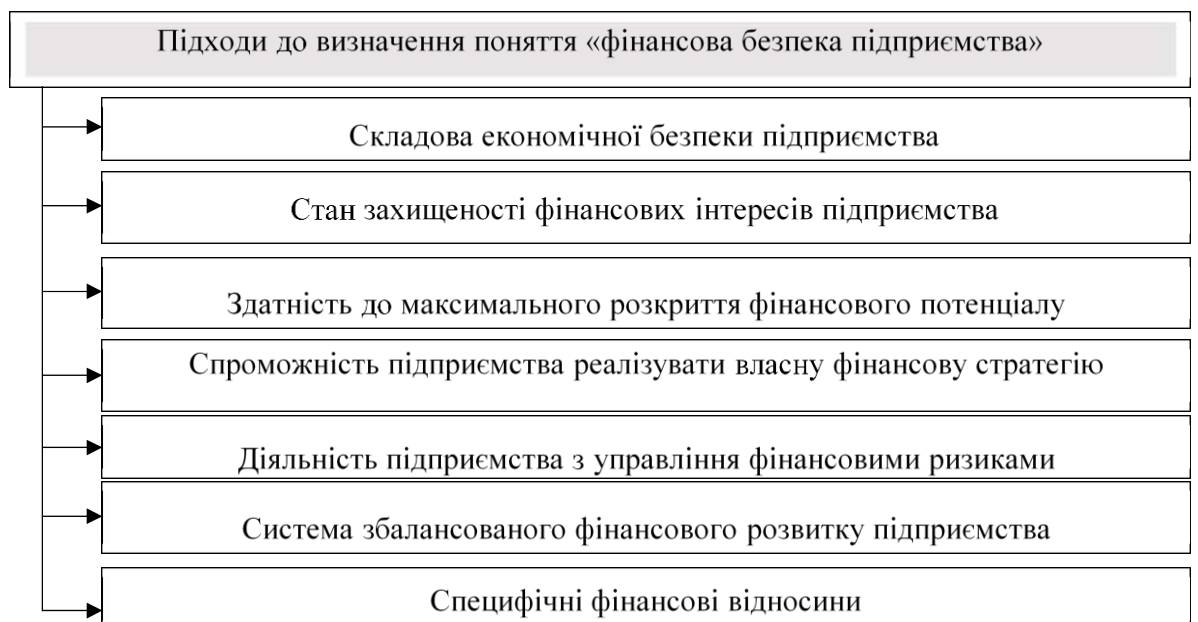
Джерело	Сутність поняття
Барановський О.І. [2]	«рівень забезпеченості підприємства фінансовими ресурсами, достатніми для задоволення його потреб і виконання наявних зобов'язань, які характеризуються збалансованістю, стійкістю до внутрішніх і зовнішніх негативних впливів, здатністю відвернути зовнішню фінансову експансію, забезпечити фінансову стійкість (стабільність), ефективне функціонування та економічне зростання»
Епіфанов А.О. [7]	«здатність суб'єкта підприємництва здійснювати свою господарську, зокрема й фінансову діяльність, ефективно і стабільно шляхом використання сукупності взаємопов'язаних діагностичних, інструментальних та контрольних заходів фінансового характеру, що мають оптимізувати використання фінансових ресурсів, забезпечити належний їх рівень та невілювати вплив ризиків»
Лаврова Ю. [21]	«система, що забезпечує стабільність важливих фінансових пропорцій розвитку підприємства, які формують захищеність його фінансових інтересів у балансі з фінансовими інтересами його економічних агентів»
Матвійчук Л., Олійник Л. [26]	«процес досягнення певного стану підприємства, який характеризується стійкістю до внутрішніх і зовнішніх загроз, збалансованістю фінансових інструментів та методів управління ними й забезпеченістю достатнім обсягом фінансових ресурсів, що дозволить підприємству ефективно функціонувати в сучасному та майбутніх періодах»
Мулик Я. [28]	«стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, який забезпечує його самозбереження та розвиток у поточній та стратегічній перспективах»
Нонік В.В., Сергійчук М.Д. [32]	«стан захищеності фінансових інтересів підприємства на всіх рівнях його фінансових відносин від впливу внутрішніх і зовнішніх загроз, який забезпечує його самозбереження та розвиток у поточній та стратегічній перспективах»
Сукрушева Г.О., Коляда К.В. [38]	«діяльність з управління ризиками та захисту інтересів підприємства від внутрішніх та зовнішніх загроз з метою забезпечення стабільного розвитку підприємництва та зростання його власного капіталу в поточній і стратегічній перспективі»

Проаналізувавши табл. 1.1 необхідно зазначити, що науковці зазвичай розглядають фінансову безпеку підприємства з двох аспектів: а) як одну зі складових економічної безпеки; б) як самостійний адміністративний об'єкт.

Підсумовуючи, концепція різноманітна і має багато характеристик, причому кожен дослідник уточнює та розширює основні характеристики фінансової безпеки. Для узагальнення представлених у роботах різноманітних підходів рекомендується умовно поділити їх на такі групи [6]:

- 1) фінансова безпека підприємства як складова економічної безпеки підприємства з відповідними інструментами її управління;
- 2) фінансова безпека підприємства як самостійного об'єкта управління, його здатність ефективно використовувати свій ресурсний потенціал;
- 3) фінансова безпека підприємства як стан (ресурсів, діяльності, фінансових інтересів, безпеки тощо), що характеризується адекватною стійкістю до зовнішніх і внутрішніх загроз;
- 4) фінансова безпека компанії як діяльність з управління ризиками;
- 5) фінансова безпека підприємства як процес (процес забезпечення стабільності його функціонування, фінансової рівноваги; процес досягнення певного стану тощо);
- 6) фінансова безпека підприємства як система (забезпеченість фінансовими ресурсами; збалансованість елементів і підсистем);
- 7) фінансова безпека підприємства як комплекс заходів, методів і засобів захисту економічних (фінансових) інтересів.

Стратегічним рівнем фінансової безпеки компанії є аналіз, діагностика, моніторинг і контроль. Фінансова безпека підприємства є багаторівневим і може розглядатися з точки зору кількох підходів (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Підходи до визначення поняття «фінансова безпека підприємства»

Джерело: [35]

Тому доцільним є комплексний підхід, згідно з яким фінансова безпека підприємства характеризується здатністю підприємства за допомогою ефективного управління фінансами забезпечити такий фінансовий стан, щоб воно могло протистояти існуючим і потенційним загрозам, забезпечувати розвиток господарська діяльність компанії.

Складність поняття та широта сутнісних характеристик фінансової безпеки зумовили розвиток різних підходів до трактування її сутності. Розглядається як складова економічної безпеки підприємства, самостійний об'єкт управління, детермінований рівень фінансового стану, діяльність з управління ризиками, рівень збалансованості фінансових показників тощо.

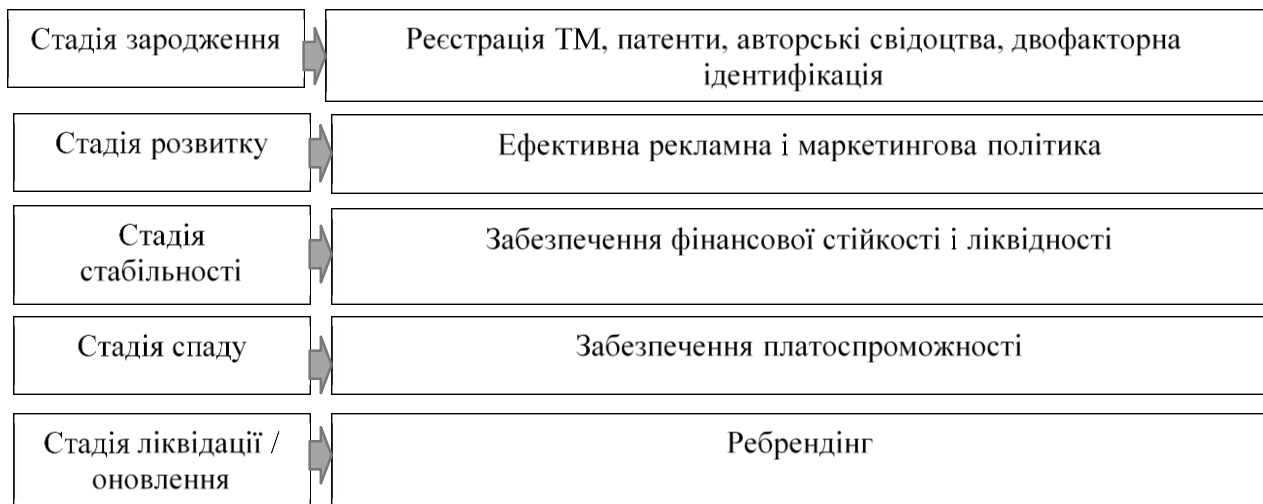
Фінансова безпека підприємства, особливо в умовах світової фінансової кризи, повинна бути планованою та прогнозованою. У компаніях, діяльність яких пов'язана з постійними притоками та відтоками коштів, основними показниками безпеки є контроль за рухом грошових потоків та їх динамікою з метою інноваційних інвестицій та соціально-економічного розвитку підприємства. Основним методом забезпечення ефективного планування грошових потоків та як основа контролю за їх динамікою є бюджетування як управління процесами створення, розподілу та використання фінансових ресурсів для забезпечення розвитку підприємства та його фінансової безпеки.

Небезпеки та загрози, що впливають на фінансову безпеку, можна поділити на зовнішні (які не залежать від діяльності компанії) та внутрішні (які безпосередньо залежать від діяльності компанії), а також існуючі та можливі. На фінансову безпеку компаній впливають економічні, правові, ринкові, технологічно-технічні, географічні, соціально-культурні та міжнародні фактори. Внутрішні фактори, що впливають на систему фінансової безпеки підприємств: кадровий потенціал, трудові ресурси, інформаційне забезпечення прийняття рішень, системні фактори [45].

Таким чином, функціонування підприємств та формування їх фінансової безпеки повністю залежить від ряду факторів зовнішнього та внутрішнього середовища, які впливають на систему фінансової безпеки.

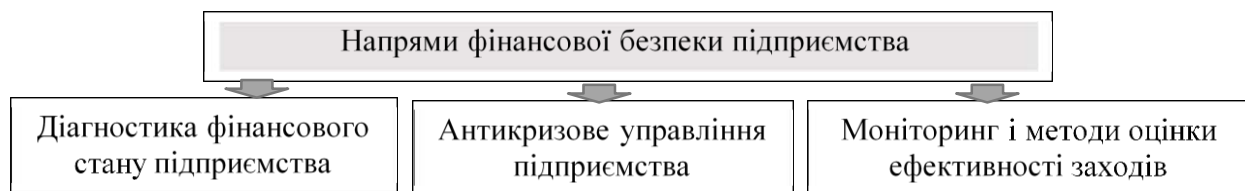
Слід зазначити, що в залежності від етапу життєвого циклу підприємства змінюється і забезпечення фінансової безпеки (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Інструменти забезпечення фінансової безпеки підприємства в залежності від життєвого циклу

Джерело: [20]

Аналіз наукових джерел показує, що у сфері фінансової безпеки підприємства можна виділити три напрями, кожен з яких є комплексними системами зі своїми вхідними змінними, компонентами та критеріями ефективності (рис. 1.3).

Рис. 1.3. Напрями фінансової безпеки підприємства

Джерело: [18]

Зовнішніми загрозами фінансовій безпеці підприємства є: несприятлива політична ситуація, несприятлива макроекономічна ситуація в країні, несприятливі природні умови, недобросовісна конкуренція на ринку, нестабільність законодавчої бази, нестабільність податкової політики,

ускладнений доступ до кредитних ресурсів, відсутність інвестиційних фондів тощо.

До внутрішніх загроз фінансовій безпеці підприємства належать: неефективна організація діяльності, неефективне управління капіталом підприємства, помилки персоналу, відсутність стратегічного планування, слабка організація маркетингових досліджень, недосконала логістика, проблеми зі збутом продукції, низька фінансова дисципліна, несанкціонований доступ конкурентів до комерційної таємниці тощо.

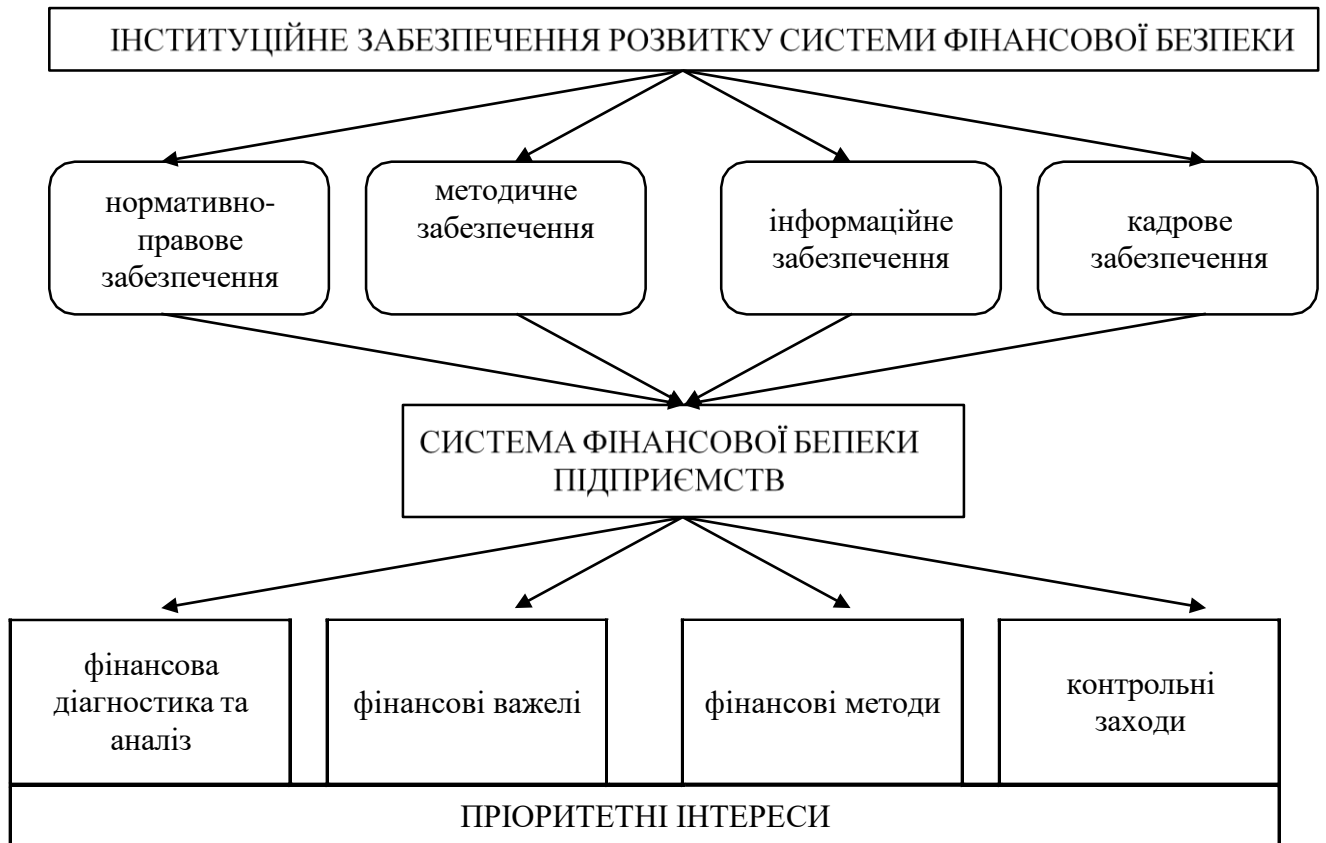
Слід зазначити, що критерієм класифікації загроз на існуючі та можливі є пороговий показник, тобто значення показника, нижче або вище якого компанія не може відхилитися. Управління загрозами має включати методи попередження та усунення ризиків, методи зниження дебіторської заборгованості, зменшення впливу зовнішніх факторів прямого та опосередкованого впливу, а також внутрішніх факторів на результати діяльності підприємства, страхування ризиків, методи антикризового управління тощо. З іншого боку, антикризове управління – це інше. Антикризова система щось із системи управління фінансовою безпекою компанії. Суб'єктами антикризового управління можуть бути зовнішні стейкхолдери; об'єктом є підприємство в кризовій ситуації. Призначення та функції системи управління фінансовою безпекою значно ширші, ніж системи антикризового управління [32].

Отже, фінансова безпека підприємства є універсальною категорією, яка являє собою систему захисту підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, прямого та опосередкованого впливу та здатність швидко та ефективно уникати загроз із внутрішнього середовища.

1.2. Складові системи фінансової безпеки підприємств

Умови ринкових відносин вимагають від менеджменту підприємств ефективного управління наявними фінансовими ресурсами та оптимізації їх використання. Тому розробка цілісної системи фінансової безпеки стає все більш важливою. Необхідність одночасної розробки теоретичних і практичних питань з урахуванням специфіки агропромислового комплексу зумовлює формування системи фінансової безпеки підприємств.

Л. О. Вдовенко та О. С. Черненко пропонують розуміти систему фінансової безпеки компаній як цілісну структуру, що складається з ряду взаємопов'язаних компонентів, здатних захистити підприємство від можливих загроз (рис. 1.4). Метою цієї системи є попередження кризових явищ шляхом запобігання негативним тенденціям їх розвитку, оптимізації використання наявних фінансових ресурсів та нейтралізації проблемних питань поточної діяльності для забезпечення ефективності та конкурентоспроможності підприємств [16].

Рис. 1.4. Система фінансової безпеки підприємств

Джерело: [16]

Принципами побудови представленої системи є: динамічність, комплексність, системність, компетентність, диверсифікованість, об'єктивність, конфіденційність, гнучкість та адекватність висновків щодо стану фінансової безпеки.

Таким чином, інституційне забезпечення розвитку системи фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу включає: нормативно-правове забезпечення, методичне забезпечення, інформаційне забезпечення та кадрове забезпечення.

Однак важливо пам'ятати, що всі ці типи розгортання потрібно розглядати як у найширшому, так і у найвужчому значеннях.

Загалом нормативно-правове забезпечення є специфічними правовими механізмами, які діють як на національному, так і на міжнародному рівнях.

Під методичним забезпеченням, у свою чергу, розуміється науковий продукт – базовий каркас, на основі якого будуються подальші дослідження. У сфері фінансової безпеки підприємств методичне забезпечення – це всі підходи до оцінки та прогнозування фінансової безпеки суб'єкта підприємництва.

Інформаційне забезпечення – це загальний набір документів, який служить джерелом даних для використання в інформаційній системі. У вужчому розумінні – це фінансова, бухгалтерська, статистична та управлінська звітність окремого підприємства або, за необхідності та залежно від цілей і завдань, кількох підприємств [8].

Під кадровим забезпеченням у широкому сенсі розуміють усіх працівників, які постійно працюють на підприємстві. А в разі системи фінансової безпеки наймаються фінансові менеджери, які мають відповідні знання, досвід і кваліфікацію для управління складною системою.

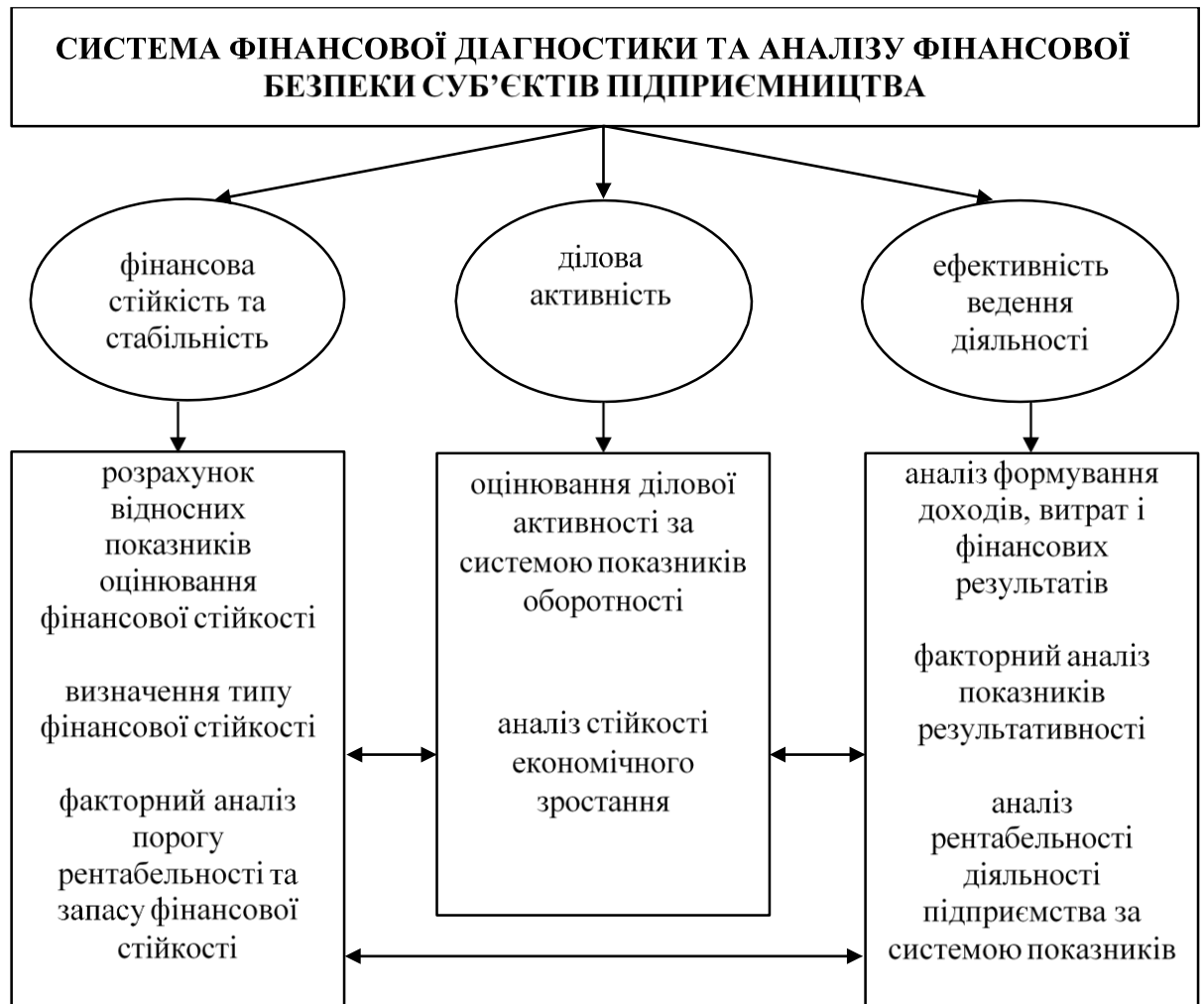
Фінансова діагностика та аналіз, фінансові важелі, фінансові методи та заходи контролю є основними елементами забезпечення першочергових інтересів аграріїв у системі фінансової безпеки агропромислових підприємств.

Фінансовими важелями в цьому випадку є доходи, витрати, податки, пільги та ін. Фінансові методи – планування, прогнозування, фінансове забезпечення, регулювання. У свою чергу, під заходами контролю ми маємо на увазі системні перевірки, аудити та моніторинг рівня фінансової безпеки компанії.

Зарубіжний досвід оцінки фінансової безпеки компаній базується на мультиплікативному дискримінантному аналізі та відрізняється ступенем впливу показників.

Неможливо побудувати систему оцінки фінансової безпеки без визначення основних критеріїв, які допомагають визначити її рівень. Дивлячись на приклад дослідження [16], виділяємо три основні критерії: фінансова стійкість і стійкість, результативність і ділова активність.

Отже, представимо систему фінансової діагностики та аналізу фінансової безпеки підприємств агропромислового комплексу у вигляді рис. 1.5.

Рис. 1.5. Система фінансової діагностики та аналізу фінансової безпеки суб'єктів підприємництва

Джерело: [33]

На нашу думку, оцінку фінансової стійкості та стійкості доцільно проводити на основі розрахунку та аналізу відносних показників оцінки фінансової стійкості, визначення типу фінансової стійкості та факторного аналізу порогу прибутковості та запасу фінансової стійкості.

Ділову активність можна визначити шляхом комплексної оцінки за системою показників, аналізу стійкості економічного зростання та аналізу дебіторської та кредиторської заборгованості.

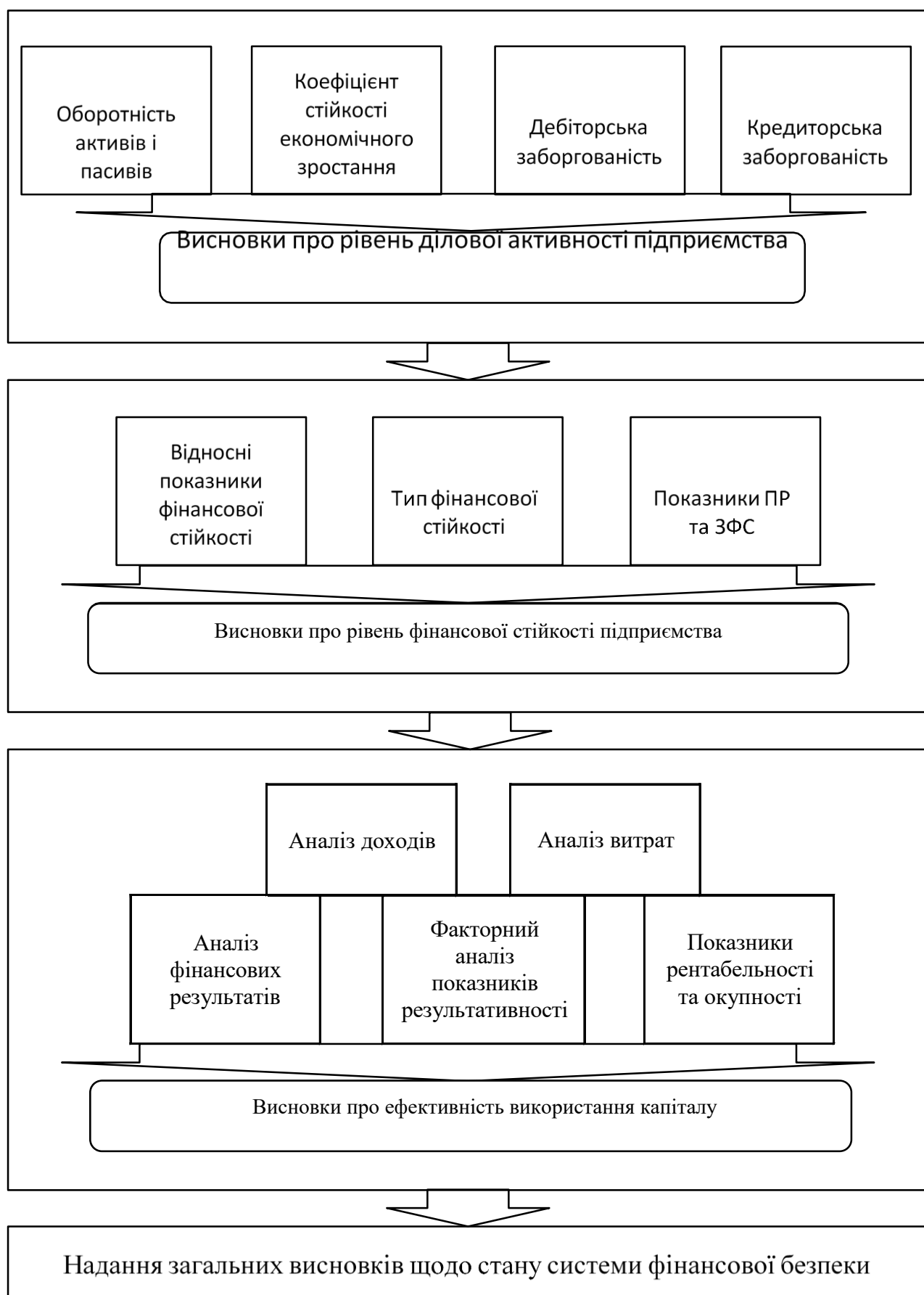
Ми вважаємо, що ефективність діяльності можна представити як ефективність використання капіталу. Для цього необхідний аналіз виникнення доходів, витрат і фінансових результатів, факторний аналіз показників ефективності та аналіз рентабельності діяльності підприємства за системою показників.

Аналізуючи наведену систему, слід зазначити, що три обрані критерії слід комплексно оцінювати як взаємопов'язані та взаємозалежні, тобто відхилення групи показників певного критерію від нормативних значень на фоні оптимальний розрахунок. Результати всіх інших не свідчать про порушення системи фінансової безпеки.

Проведення фінансового аналізу системи фінансової безпеки агропромислового підприємства доцільно здійснювати в кілька етапів.

На нашу думку, загалом доцільно виділяти 4 основні етапи, які містять декілька взаємопов'язаних підетапів (рис. 1.6).

Отже, перший етап – це оцінка рівня ділової активності агропромислового підприємства. У рамках цього аналітик повинен розрахувати показники оборотності активів і пасивів, коефіцієнт стійкості економічного зростання і, при необхідності, його факторний аналіз, а також аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості. Результатом першого етапу аналізу повинен бути конкретний висновок про рівень ділової активності аналізованої компанії.

Рис. 1.6. Етапи проведення аналізу системи фінансової безпеки підприємства

Другий етап – аналіз фінансової стійкості та стійкості, який включає розрахунок відносних показників фінансової стійкості, визначення типу фінансової стійкості за показником забезпеченості резервів освітніми джерелами та розрахунок показників фінансової стійкості: поріг рентабельності та запас фінансової стійкості, а також, при необхідності, їх факторний аналіз. В результаті цього етапу аналітик повинен зробити конкретні висновки про ступінь фінансової стійкості досліджуваного підприємства [40].

На третьому етапі проводиться аналіз складу, структури та динаміки доходів (при необхідності факторний аналіз чистого доходу від реалізації продукції), витрат (у тому числі витрат діяльності за елементами) та фінансових результатів, а також як факторний аналіз показників ефективності та розрахунок показників рентабельності та окупності етап вважається завершеним, коли аналітик робить чіткі висновки щодо ефективності використання капіталу.

Четвертий етап найменш трудомісткий, але не менш відповідальний, ніж попередні. Отже, на основі наданих висновків на перших трьох етапах аналітику необхідно зробити загальні висновки щодо системи фінансової безпеки агропромислового підприємства та визначити її найбільш слабкі та вразливі місця.

Система фінансової безпеки підприємства – це цілісна структура, що складається з певних взаємопов'язаних компонентів, здатних захистити підприємство від можливих загроз. Елементами для захисту первинних інтересів фермерів є: фінансова діагностика та аналіз, фінансовий леверидж, фінансові методи та заходи контролю. Інституційне забезпечення розвитку системи фінансової безпеки, у свою чергу, здійснюється через нормативно-правове, методичне, інформаційне та кадрове забезпечення. Синергічний ефект зазначених елементів дозволяє підтримувати високий рівень фінансової безпеки підприємства.

1.3 Методика оцінки фінансової безпеки підприємства

Фінансову безпеку підприємства можна розглядати як сукупність кількісних і якісних показників фінансового стану підприємства. Визначається забезпеченням фінансової стійкості, ліквідності та платоспроможності підприємства, ефективним використанням наявних фінансових ресурсів, організацією внутрішньогосподарського контролю за основними видами звичайної господарської діяльності підприємства та аналізом можливих внутрішніх і зовнішніх загроз. на економічну безпеку та запобігання збиткам, фінансову безпеку підприємства, якість менеджменту підприємства. Постійне підтримання фінансової безпеки визначається завданням, яке стоїть перед кожним підприємством: забезпечення стабільності функціонування та досягнення основних стратегічних цілей підприємства.

У теорії та практиці фінансового менеджменту існують різноманітні методи визначення ступеня фінансової безпеки компаній. При аналізі спеціальної літератури встановлено, що досліджувані методики визначення рівня фінансової безпеки підприємства можна поділити на кілька груп (Додаток А).

З усього цього можна зробити такі висновки. По-перше, немає єдиної позиції науковців щодо розробки методик оцінки фінансової безпеки компаній. По-друге, багато методів не враховують взаємозв'язок між фінансовою безпекою та можливими загрозами, тоді як важливо кількісно точно оцінити зв'язки між інтегральним рівнем фінансової безпеки компанії та між загрозами фінансовій безпеці. По-третє, незважаючи на велику кількість наукових робіт, у яких вчені віддають перевагу експертному методу при визначенні важливості окремих складових функціональної безпеки, деякі автори модифікують методику визначення важливості складових у загальному інтегральному показнику. По-третє, в проаналізованих підходах до оцінки рівня фінансової

безпеки підприємства основний акцент зроблено на поточній та ретроспективній оцінках рівня безпеки на шкоду прогнозуванню майбутнього. І, нарешті, не існує універсальних методів застосування економіко-управлінських інструментів, які б дозволяли вищому менеджменту підприємства провести діагностику, оцінити стан підприємства за допомогою інтегрального показника та здійснити антикризову стабілізацію поточного стану [12].

Для фінансової діагностики суб'єктів господарювання вважаємо доцільним запропонувати методику оцінки фінансового стану підприємств з поділом їх на великі, малі та мікропідприємства (додаток Б).

Методикою передбачено розрахунок за кодами рядків форм фінансової звітності підприємства № 1 «Баланс (фінансовий стан)», № 2 «Звіт про фінансові результати (звіт про загальний дохід)» додатка 1 до Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», № 1 «Баланс», № 2 «Звіт про фінансові результати», № 1-мс «Баланс» № 2-м. «Звіт про фінансові результати» додатків 1 -2 П(С)БО 25 «Спрощена фінансова звітність». Індокси «0», «1» вказують на початок і кінець звітного періоду.

Отже, для розрахунку ступеня фінансової безпеки важливі не самі коефіцієнти, а їх граничні значення, тобто граничні значення, недотримання яких призводить до порушення фінансової стійкості, призводить до формування деструктивних тенденцій і втрата конкурентоспроможності. Методологія допоможе зробити певні висновки: нормальний фінансовий стан, якщо показники в межах останніх трьох років; фінансовий стан до кризи, коли спостерігається негативна динаміка і деякі показники не відповідають нормативним значенням; критичний – коли більшість показників відхиляється від оптимального значення; критичний – якщо не всі показники відповідають своїм нормативним значенням.

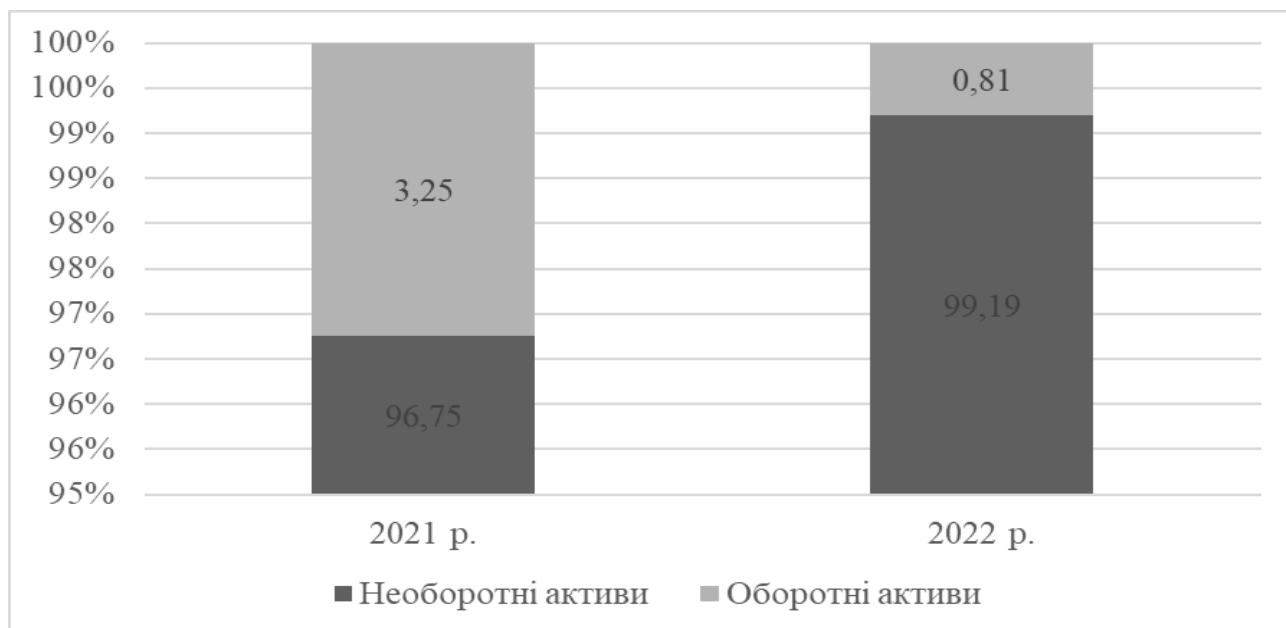
РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ СТАНУ РІВНЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА НА ПРИКЛАДІ КП «СЕРВІС ПАРКУВАННЯ»

2.1. Загальна характеристика фінансово-господарської діяльності КП «Сервіс Паркування»

Комунальне підприємство «Сервіс Паркування» є комунальним підприємством, яке створене для здійснення діяльності пов'язаної з паркуванням транспортних засобів на території Івано-Франківської міської територіальної громади.

На рис. 2.1 показано динаміку ресурсної структури підприємства: як бачимо, необоротні активи мають більшу питому вагу в порівнянні з оборотними активами.

Рис. 2.1. Структура ресурсів КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 рр., %

У табл. 2.1 наведено окремі показники господарської діяльності КП «Сервіс Паркування».

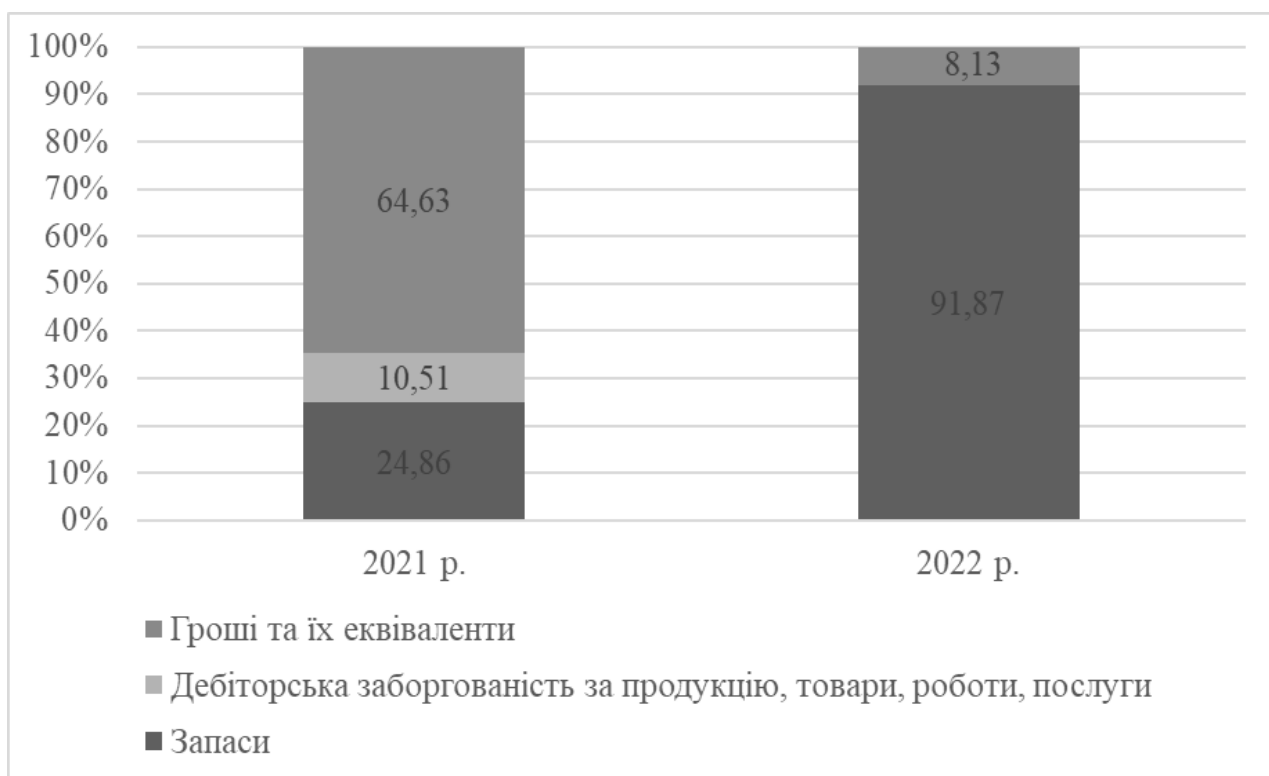
Структура та динаміка напрямів використання ресурсів КП «Сервіс Паркування» протягом 2021-2022 років

Статті активу	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення	Питома вага у загальній структурі активів	
					2021 р.	2022 р.
I. Необоротні активи						
Основні засоби	5277	6963,3	1686,3	132,0	96,75	99,19
Усього за розділом I	5277	6963,3	1686,3	132,0	96,75	99,19
II. Оборотні активи						
Запаси	44	52	8	118,2	0,81	0,74
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	18,6	0	-18,6	0,0	0,34	0,00
Гроші та їх еквіваленти	114,4	4,6	-109,8	4,0	2,10	0,07
Усього за розділом II	177	56,6	-120,4	32,0	3,25	0,81
Баланс	5454	7019,9	1565,9	128,7	100,00	100,00

Оскільки в структурі активів балансу переважають необоротні кошти (у 2021 році їх частка становила 96,75%, у 2022 році – вже 99,19%), можна стверджувати про формування достатньо не мобільної структури активів, що сповільнює прискорення оборотності активів. У 2021 році частка оборотних засобів становила 3,25%, а у 2022 році – 0,81%.

З табл. 2.1 видно, що в структурі необоротних активів КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 роках займали тільки основні засоби.

На рис. 2.2 представлено структуру оборотних активів КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 роках.

Рис. 2.2. Діагностика структури оборотних коштів КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 рр., %

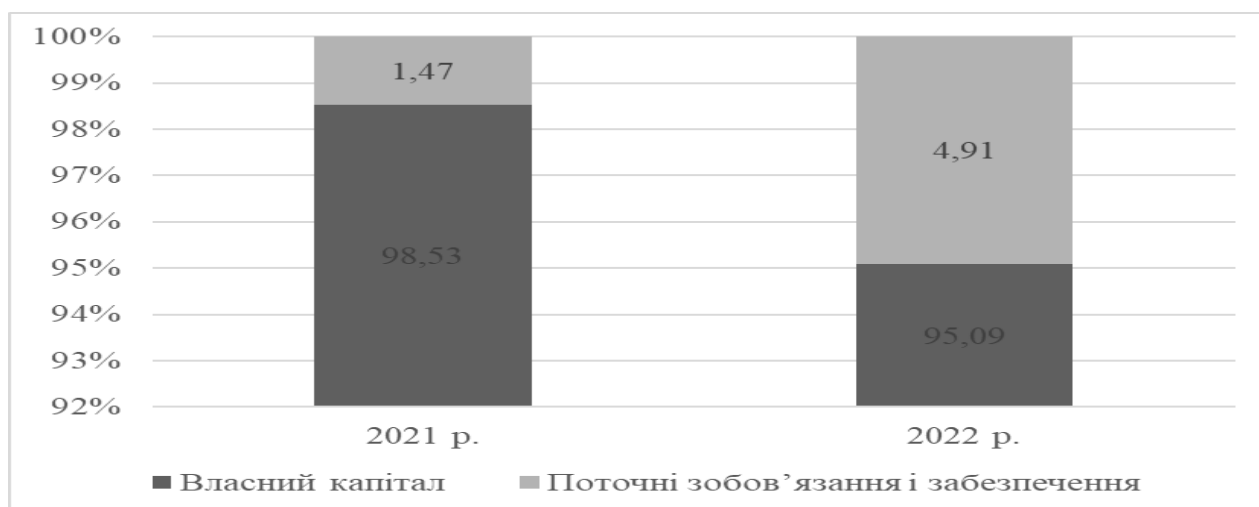
Як видно з рис. 2.2 найбільшу питому вагу в структурі оборотних коштів у 2021 році займали гроші та їх еквіваленти – 64,63 %, а в 2022 році знизилися до 8,13 %. Також суттєве зниження продемонструвала дебіторська заборгованість за товари, роботи послуги з 10,51 % у 2021 році до нуля в 2022 році. Тільки запаси продемонстрували зростання питомої ваги з 24,86 % у 2021 році до 91,87 % у 2022 році, а це характеризується негативним фактором.

В табл. 2.2 та рис. 2.3 проведено аналіз діагностики структури джерел формування ресурсів КП «Сервіс Паркування».

**Діагностика структури та динаміки джерел формування ресурсів КП
«Сервіс Паркування»**

Статті пасиву	2021 р.	2022 р.	Абсолютне відхилення, тис. грн.	Відносне відхилення	Питома вага у загальній структурі пасивів	
					2021 р.	2022 р.
I. Власний капітал						
Зареєстрований (пайовий) капітал	4968	6211,7	1243,7	125,0	91,09	88,49
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	405,6	463,6	58,0	114,3	7,44	6,60
Усього за розділом I	5373,6	6675,3	1301,7	124,2	98,53	95,09
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення						
III. Поточні зобов'язання і забезпечення						
Кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	2,4	0,0	-2,4	0,0	0,04	0,00
Інші поточні зобов'язання	78	344,6	266,6	441,8	1,43	4,91
Усього за розділом III	80,4	344,6	264,2	428,6	1,47	4,91
Баланс	5454	7019,9	1565,9	128,7	100,00	100,00

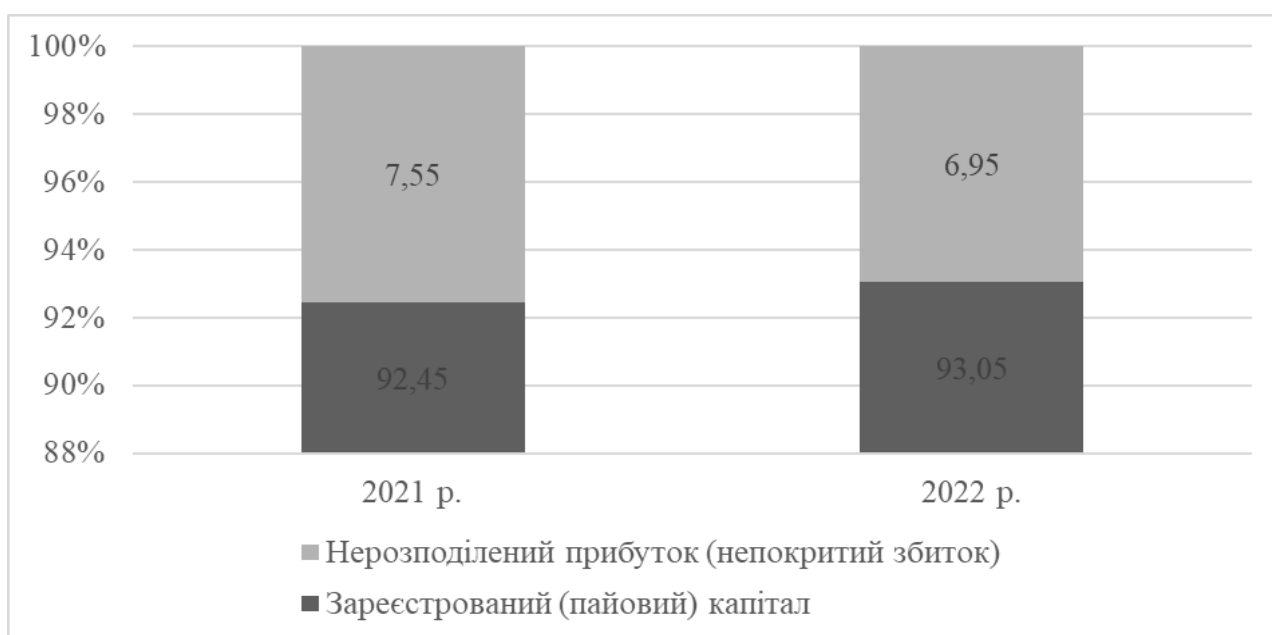
Основним джерелом формування фінансових ресурсів даного підприємства є власний капітал, оскільки на його частку припадає більше 95% пасиву балансу за звітний період.

Рис. 2.3. Діагностика структури джерел формування ресурсів КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 рр., %

Проте викликає занепокоєння нестабільність величини власного капіталу, довгостроковий характер і зростання короткострокових зобов'язань, а також зменшення питомої ваги власного капіталу в балансі підприємства. Адже власний капітал за 2022 рік зменшився на 3,43% (за рахунок збільшення питомої ваги позикового капіталу).

Про те, така зміна не свідчить про зменшення фінансової незалежності підприємства та зростання його фінансового ризику.

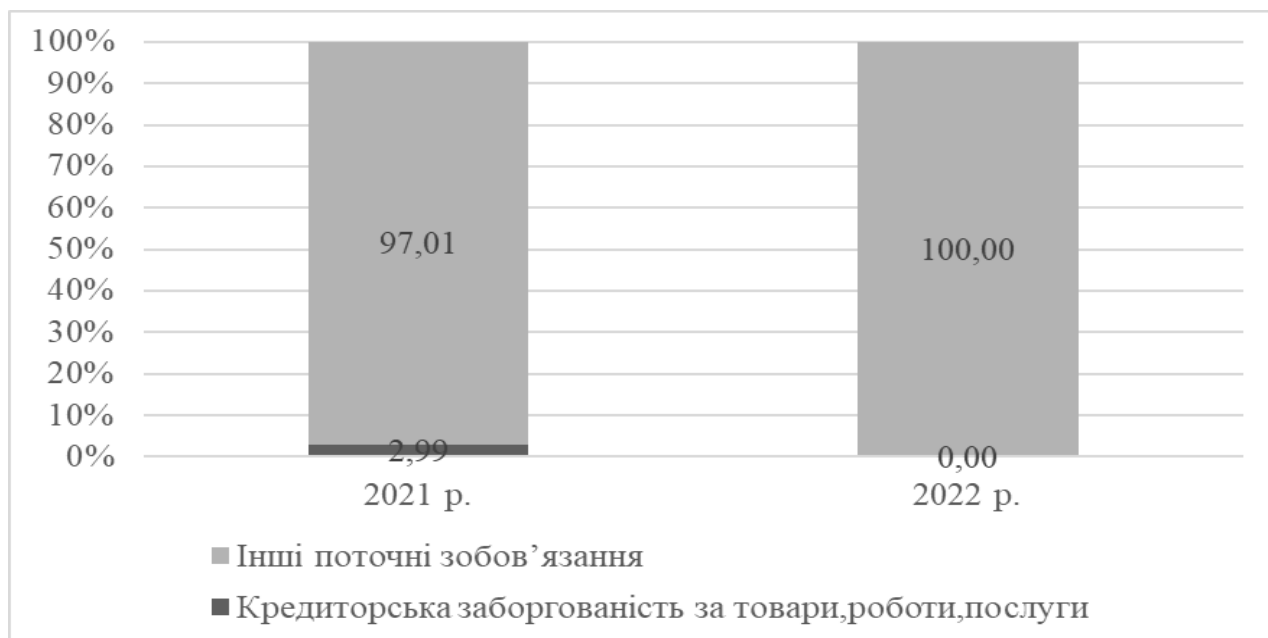
Рис. 2.4. Діагностика структури власного капіталу КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 рр., %

Зростання нерозподіленого прибутку з 2021 по 2022 рік на 58,0 тис. грн 114,3 %, що є позитивним і свідчить про ефективну роботу КП «Сервіс Паркування». За аналізований період відбулися незначні зміни в структурі власного капіталу, так що у 2022 році порівняно з 2021 роком частка нерозподіленого прибутку зменшилася з 7,55% до 6,95%, внаслідок чого частка додаткового капіталу значно зменшилася. на 32%. Найбільш значущими складовими власного капіталу є зареєстрований (пайовий) капітал (у 2021 році

він становив 92,45% від загальної суми власного капіталу, у 2022 році – 93,05%).

На рис. 2.5 представлено структуру поточних зобов'язань та забезпечень КП «Сервіс Паркування».

Рис. 2.5. Діагностика структури поточних зобов'язань та забезпечень КП «Сервіс Паркування» у 2021-2022 рр., %

Як видно з рис. 2.5 структура позикового капіталу складається із кредиторської заборгованості та інших поточних зобов'язань. Найбільшу питому вагу в структурі займає інша поточна заборгованість (у 2021 році – 97,01%, у 2022 році – 100,0%), найменшу частку мають кредиторська заборгованість за товари – 2,99 % у 2021 році та 0,0 % у 2022 році.

Заключним етапом діагностики балансу підприємства є порівняння дебіторської заборгованості та зобов'язань (табл. 2.3).

Діагностика заборгованості КП «Сервіс Паркування»

Вид	тис. грн	Сальдо	Вид	тис. грн
2021 р.				
Дебіторська	18,6	<	Кредиторська	80,4
2022 р.				
Дебіторська	0	<	Кредиторська	344,6

Отже, дебіторська заборгованість не перевищує зобов'язань, тобто підприємство має пасивну заборгованість. Це свідчить про те, що КП «Сервіс Паркування» не має можливості надати своїм клієнтам безоплатний товарний кредит на суму, що перевищує кошти, отримані у вигляді відстрочки платежів торговим кредиторам.

2.2. Оцінка ймовірності банкрутства підприємства КП «Сервіс Паркування»

Загальний висновок про якість фінансового стану підприємства слід робити на основі аналізу відповідності всіх показників, що входять до спеціально обраної системи, їх граничним значенням. На основі комплексного аналізу фінансового стану можна зробити попередні висновки про причини кризового стану підприємства та напрямки його виходу з кризи. Наступним етапом управління неплатоспроможними підприємствами є стабілізація фінансового становища підприємства.

Тому з метою оцінки фінансової безпеки підприємства, проведемо аналіз ймовірності банкрутства досліджуваного підприємства на основі моделей, які представлені в табл. 2.4.

Моделі оцінки ймовірності банкрутства підприємств

Назва	Модель	Алгоритм розрахунків
Модель Альмана	$Z = 1,2 * X_1 + 1,4 * X_2 + 3,3 * X_3 + 0,6 * X_4 + X_5$	X1 – відношення власного оборотного капіталу до всього активів; X2 – відношення нерозподіленого прибутку до всього активів; X3 – відношення прибутку до виплати відсотків до всього активів; X4 – відношення власного капіталу до зобов'язань; X5 – відношення чистого доходу до всього активів.
Модель Лісу	$Z = 0,063 * A + 0,092 * B + 0,057 * C + 0,001 * D$	A – оборотні активи / сума активу; B – прибуток від реалізації / сума активу; C – нерозподілений прибуток / сума активу; D – власний капітал/позиковий капітал.

Продовження табл. 2.4

Модель Спрінгейта	$Z = 10,3 * A + 3,07 * B + 0,66 * C + 0,4 * D$	A – робочий капітал й/ загальна вартість активів; B – прибуток до сплати податків та відсотків / загальна вартість активів; C – прибуток до сплати податків / короткострокова заборгованість; D – обсяг продажу / загальна вартість активів.
Модель О. Терещенка	$Z = 1,5 * X_1 + 0,08 * X_2 + 10 * X_3 + 5 * X_4 + 0,3 * X_5 + 0,1 * X_6$	X1 – грошові надходження / зобов'язання X2 – валюта балансу / зобов'язання ; X3 – чистий прибуток / середньорічна сума активів; X4 – прибуток / виручка від реалізації; X5 – виробничі запаси / виручка від реалізації; X6 – виручка від реалізації / основний капітал.

Джерело: [42]

В табл. 2.5 представлено розрахунки ймовірності банкрутства КП «Сервіс Паркування» на основі моделі Альмана.

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Альтмана

Назва показника	2021 р.	2022 р.	Відхилення
1.Власний оборотний капітал, тис. грн.	96,6	-288	-384,6
2.Активи, тис. грн.	5454,0	7019,9	1565,9
2.Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), тис. грн.	405,6	463,6	58,0
3.Прибуток (збиток) до оподаткування, тис. грн.	72,0	58,0	-14,0
4.Власний капітал, тис. грн.	5373,6	6675,3	1301,7
5.Позикові кошти, тис. грн.	80,4	344,6	264,2
6.Поточні зобов'язання, тис. грн.	80,4	344,6	264,2
7.Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	292,0	641,5	349,5
X1	0,018	-0,041	-0,059
X2	0,011	0,010	-0,001
X3	0,013	0,008	-0,005
X4	66,836	19,371	-47,465
X5	0,054	0,091	0,037
Z _A	40,235	11,706	-28,529

$$Z_{A2021} = 1,2 * 0,018 + 1,4 * 0,011 + 3,3 * 0,013 + 0,6 * 66,836 + 10,054 = 40,235;$$

$$Z_{A2022} = 1,2 * -0,041 + 1,4 * 0,010 + 3,3 * 0,008 + 0,6 * 19,371 + 0,091 = 11,706 .$$

В результаті розрахунку Z для КП «Сервіс Паркування» можна зробити наступний висновок:

- 1) якщо $Z < 1,81$ – ймовірність банкрутства становить від 80 до 100%;
- 2) якщо $1,81 < Z < 2,67$ – середня ймовірність банкрутства компанії становить від 35 до 50%;
- 3) якщо $2,99 < Z < 2,67$ – ймовірність банкрутства низька і становить від 15 до 20%;
- 4) якщо $Z > 2,99$ – стан компанії стабільний, ризик банкрутства протягом найближчих двох років надзвичайно низький.

З вищенаведених розрахунків можна зробити висновок, що фінансовий стан підприємства був стабільним у 2021-2022 роках і загрози банкрутства немає.

Наступним кроком проведемо аналіз ймовірності банкрутства КП «Сервіс Паркування» на основі моделі Лісу (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Лісу

Назва показника	2021 р.	2022 р.	Відхилення
1. Оборотні активи, тис. грн.	177,0	56,6	-120,4
2. Активи, тис. грн.	5454,0	7019,9	1565,9
3. Валовий прибуток, тис. грн.	72,0	58,0	-14,0
4. Власний капітал, тис. грн.	5373,6	6675,3	1301,7
5. Залучений капітал, тис. грн.	80,4	344,6	264,2
6. Чистий прибуток(збиток), тис. грн.	72,0	58,0	-14,0
K1	0,032	0,008	-0,024
K2	0,013	0,008	-0,005
K3	0,074	0,066	-0,008
K4	66,836	19,371	-47,465
Z _Л	0,074	0,024	-0,050

$$Z_{Л 2021} = 0,063 * 0,032 + 0,092 * 0,013 + 0,057 * 0,074 + 0,001 * 66,836 = 0,074;$$

$$Z_{Л 2022} = 0,063 * 0,008 + 0,092 * 0,008 + 0,066 * 0,074 + 0,001 * 19,371 = 0,024.$$

За цією методикою граничне значення показника Z становить 0,037, нижче якого високий ризик банкрутства підприємства. Значення цього показника у 2021 році КП «Сервіс Паркування» є значно вищим, що означає низьку ймовірність банкрутства. Проте в 2022 році значення показника було нижчим, що означало ймовірність банкрутства досліджуваного підприємства.

Далі проведемо аналіз ймовірності банкрутства КП «Сервіс Паркування» за моделлю Спрінгейта (табл. 2.7)

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю Спрінгейта

Назва показника	2021 р.	2022 р.	Відхилення
1.Робочий капітал, тис. грн.	177,0	56,6	-120,4
2.Активи, тис. грн.	5454,0	7019,9	1565,9
3.Прибуток до оподаткування, тис. грн.	72,0	58,0	-14,0
4.Поточні зобов'язання, тис. грн.	80,4	344,6	264,2
5.Обсяг продажу, тис. грн.	292,0	641,5	349,5
A	0,032	0,008	-0,024
B	0,013	0,008	-0,005
C	0,896	0,168	-0,727
D	0,054	0,091	0,038
Z	0,987	0,256	-0,731

$$Z_{C_{2021}} = 10,3 * 0,032 + 3,07 * 0,013 + 0,66 * 0,896 + 0,4 * 0,054 = 0,987$$

$$Z_{C_{2022}} = 10,3 * 0,008 + 3,07 * 0,008 + 0,66 * 0,168 + 0,4 * 0,091 = 0,256$$

Якщо для підприємства критерій $Z < 0,862$, підприємство є потенційним банкрутом. Якщо $Z > 2,451$, то ризик банкрутства мінімальний і компанія фінансово надійна.

Як видно з табл. 2.7 ймовірність банкрутства КП «Сервіс Паркування» в 2021 році була низькою, але в 2022 році ймовірність банкрутства вже була високою для даного підприємства.

В табл. 2.8 представлено дані щодо розрахунку ймовірності банкрутства за моделлю О. Терещенка.

Дані для розрахунку ймовірності банкрутства за методикою О. Терещенка

Назва показника	2021 р.	2022 р.	Відхилення
Чистий прибуток(збиток), тис. грн.	72,0	58,0	-14,0
Позикові кошти, тис. грн	80,4	344,6	264,2
Активи (пасиви), тис. грн.	5454,0	7019,9	1565,9
Чистий дохід від реалізації, тис. грн.	292,0	641,5	349,5
Виробничі запаси ,тис. грн.	44,0	52,0	8,0
X1	3,632	1,862	-1,77
X2	67,836	11,665	-56,171
X3	0,013	0,008	-0,005
X4	0,247	0,090	-0,157
X5	0,151	0,081	-0,07
X6	0,054	0,091	0,037
Z	12,290	4,294	-7,996

$$Z_{T_{2021}} = 1,5 * 3,632 + 0,08 * 67,836 + 10 * 0,013 + 5 * 0,247 + 0,3 * 0,151 + 0,1 * 0,054 = 0,987 ;$$

$$Z_{T_{2022}} = 1,5 * 1,862 + 0,08 * 11,665 + 10 * 0,008 + 5 * 0,090 + 0,3 * 0,081 + 0,1 * 0,091 = 4,294 .$$

За отриманим результатом можна зробити висновок про ймовірність банкрутства підприємства: якщо $Z > 2$ – загроза банкрутства відсутня; якщо $1 < Z < 2$ – фінансова стійкість порушена; якщо $0 < ZT < 1$, існує ризик банкрутства.

Тобто у 2021-2022 роках банкрутство КП «Сервіс Паркування» не загрожує.

Діагностика та прогнозування ризику неплатоспроможності відіграє важливу роль у прийнятті управлінських рішень щодо подальшого розвитку підприємства. Це дає змогу запобігти низці фінансових ризиків, які тягне за собою кризову ситуацію, а саме неплатоспроможність, відсутність прибутку та інші. Після практичної діагностики банкрутства КП «Сервіс Паркування» з використанням моделі Альтмана, Лісу, Спрінгейта та Терещенка отримано дані, які підтверджують більш-менш стабільний фінансовий стан підприємства у 2021-2022 роках, хоча і фінансовий стан підприємства погіршився.

Тому застосування діагностичних моделей фінансового стану підприємства: для аналізу окремих передумов і положень фінансової безпеки підприємства дають можливість логічно обґрунтувати економічні закономірності, виявлені при аналізі фінансового стану підприємства та його фінансових результатів, отримання якісних висновків щодо покращення фінансового стану підприємства порівняно з конкурентами.

2.3. Аналіз рівня фінансової безпеки підприємства КП «Сервіс Паркування»

Враховуючи те, що фінансова безпека підприємства є важливою складовою загального фінансового менеджменту будь-якого підприємства, крім проведених раніше розрахунків, пропонуємо оцінювати рівень фінансової безпеки підприємств шляхом розрахунку узагальненого показника.

Скористаємось методикою, запропонованою О. О. Губарєвим, О. Г. Головка та А. А. Кривоносом [5], суть якої полягає у порівнянні фактично досліджуваного підприємства з еталонним (тобто підприємством, обрані показники якого відповідають нормативним значенням):

$$I_{\text{ФБП}} = \frac{K_{\text{МВК}} \times K_{\text{РВОЗ}} \times K_{\text{П}} \times K_{\text{ПЗАГ}} \times K_{\text{АВТ}} \times K_{\text{ЗЗВ}} \times K_{\text{ШВЛ}} \times K_{\text{ЗЛ}}}{K_{\text{ВК/ЗК}} \times K_{\text{КЗК}}} \quad (2.1)$$

Розрахунки показників, які беруться для інтегрального показника фінансової безпеки підприємства КП «Сервіс Паркування» представлено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Розрахунок інтегрального показника Губарєва-Головко-Кривоноса КП
«Сервіс Паркування» у 2021-2022 роках**

№	Показник	Умовне позначення	2021 рік	2022 рік	Нормативне значення
1	Коефіцієнт співвідношення власних і залучених коштів	К _{ВК/ЗК}	0,015	0,052	0,037
2	Коефіцієнт маневреності власних коштів	К _{МВК}	0,018	-0,048	-0,066
3	Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у вартості майна підприємства	К _{РВОЗ}	0,968	0,992	0,024
4	Коефіцієнт покриття	К _П	2,201	0,164	-2,037
5	Загальний коефіцієнт покриття	К _{ПЗАГ}	1,654	0,013	-1,641
6	Коефіцієнт автономії	К _{АВТ}	0,985	0,951	-0,034
7	Коефіцієнт забезпеченості запасів і витрат власними коштами	К _{ЗЗВ}	2,195	-5,538	-7,734
8	Коефіцієнт швидкої ліквідності	К _{ШВЛ}	1,654	0,013	-1,641
9	Коефіцієнт концентрації залученого капіталу	К _{КЗК}	0,015	0,049	0,034
10	Загальний коефіцієнт ліквідності	К _{ЗЛ}	1,015	1,052	0,037

Розрахуємо інтегральний показник фінансової безпеки КП «Сервіс Паркування» за 2021-2022 роках:

$$I_{\text{ФБП } 2021} = \frac{0,018 \times 0,968 \times 2,201 \times 1,654 \times 0,985 \times 2,195 \times 1,654 \times 1,015}{0,015 \times 0,015} = 1023,277 ;$$

$$I_{\text{ФБП } 2022} = \frac{(-0,048) \times 0,992 \times 0,164 \times 0,013 \times 0,951 \times (-5,538) \times 0,013 \times 1,052}{0,052 \times 0,049} = 0,003 .$$

Отже, враховуючи досягнуті результати, можна зробити висновок, що у 2021 році КП «Сервіс Паркування» мав запас фінансової міцності більший, ніж

необхідно для забезпечення його діяльності. Водночас у 2022 році ми спостерігаємо значний спад – показники компанії знизилися.

Для отримання адекватної оцінки фінансової безпеки підприємства доцільно використовувати в розрахунках декілька моделей, що ґрунтуються на різноманітних комплексних наукових дослідженнях.

Для цього використовуємо систему В.В. Лойко, М.Д. Лойко та Д.В. Лех [23] запропонував методику, згідно з якою для розрахунку інтегрального показника – абсолютної ліквідності, автономності та рентабельності активів достатньо трьох коефіцієнтів:

$$I_{\text{ФБП}} = \sqrt[3]{K_{\text{АЛ}} \times K_{\text{АВТ}} \times P_{\text{А}}} \quad (2.2)$$

В табл. 2.10 представлено розраховані показники КП «Сервіс Паркування».

Таблиця 2.10

Розрахунок інтегрального показника Лойко-Леха для КП «Сервіс Паркування» у 2021 – 2022 роках

№	Показник	Умовне позначення	2021 рік	2022 рік
1	Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$K_{\text{АЛ}}$	1,423	0,013
2	Коефіцієнт автономії	$K_{\text{АВТ}}$	0,985	0,951
3	Коефіцієнт рентабельності активів	$P_{\text{А}}$	1,32	0,83

Проведемо розрахунок узагальненого показника на основі даних табл. 2.10 та формули 2.2:

$$I_{\text{ФБП}2021} = \sqrt[3]{1,423 \times 0,985 \times 1,32} = 1,228;$$

$$I_{\text{ФБП}2022} = \sqrt[3]{0,013 \times 0,951 \times 0,83} = 0,215.$$

Отримані результати свідчать про задовільний рівень фінансової безпеки КП «Сервіс Паркування» у 2021 році та низький рівень у 2022 році.

Враховуючи результати оцінки фінансової безпеки, а також розраховані інтегральні показники фінансової безпеки, приходимо до висновку, що на підприємстві – КП «Сервіс Паркування» створено якісну систему фінансової безпеки, які здатні реагувати можливі загрози та потенційні ризики, які можуть виникати в майбутньому.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОЦІНКИ ТА УПРАВЛІННЯ СИСТЕМОЮ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Вдосконалення управління системою фінансової безпеки підприємства

В умовах посилення глобальної економічної інтеграції економіки України підвищення конкурентоспроможності стратегічних пріоритетних підприємств аграрного сектору країни та підвищення їх інвестиційної привабливості стає актуальним і своєчасним завданням у рамках стратегічного управління. Фінансова стійкість та успішність визначаються здатністю нейтралізувати негативний вплив факторів зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансовий стан агропромислового підприємства.

Складність управління фінансовою безпекою українських компаній визначається непередбачуваними змінами умов діяльності, зокрема впливом зовнішнього середовища, а також, що особливо важливо, важливістю фінансово-господарської діяльності для кожної бізнес-одиниці та фінансової частини структури економічної безпеки компанії. Необхідність удосконалення управління фінансовою безпекою підприємства визначається певними факторами.

По-перше, змінюється середовище функціонування, зокрема ступінь впливу зовнішніх загроз. По-друге, необхідність моніторингу та спостереження за змінами процесів в економіці. По-третє, необхідно підвищити результативність реалізації заходів безпеки та дієвість заходів безпеки [23].

Вищезазначене відповідає характеру системного підходу, особливо трактування системи управління фінансовою безпекою підприємства як відкритої системи, яка є невід'ємною частиною системи вищого рівня, якою є система економічної безпеки підприємства. юридична особа. Це система, яка

керує фінансовою діяльністю компанії та суттю кожної функціональної складової – бюджету, інвестицій, банківської справи тощо.

Фінансова безпека є пріоритетною над іншими складовими економічної безпеки і є найскладнішою, оскільки її ефект може змінюватися внаслідок зміни реального рівня стійкості компаній, неможливо спростувати у випадку плинності чи відтоку персоналу. основних фондів визначає фінансовий показник і порівнює його з орієнтирами, визначеними в стратегії розвитку компанії.

На рис. 3.2 представлено етапи управління фінансовою безпекою підприємства.

Рис. 3.1. Етапи управління системою фінансової безпеки підприємства

Джерело: [35]

Отже, першим кроком є проведення аналізу зовнішнього середовища для моніторингу, пошуку та ідентифікації ризиків, загроз і можливих викликів. Другий етап – оцінка фінансової безпеки – включає: проведення комплексної оцінки фінансового стану на основі показників ділової активності, фінансової стійкості та стійкості, результатів діяльності; використання інтегральних показників для оцінки загального рівня фінансової безпеки підприємства; експрес-аналіз фінансового стану підприємства, оцінка ймовірності банкрутства за допомогою дискримінантних моделей. Третій етап – розробка та впровадження конкретних захисних заходів. Сутність четвертого етапу полягає у здійсненні контрольних заходів за ефективністю виконання розроблених захисних заходів та контролю за змінами рівня фінансової безпеки. У ході реалізації п'ятого етапу здійснюється коригування тактики та стратегії управління фінансовою безпекою суб'єкта підприємництва відповідно до поточного аналізу позитивних і негативних змін, що відбуваються в системі [21].

Крім того, загальний процес управління фінансовою безпекою підприємства включає діагностику готовності системи до впливу зовнішніх і внутрішніх факторів. Однак недоцільно перебільшувати діагноз і переоцінювати його значення порівняно з іншими компонентами. Слід зазначити, що діагностика є лише інформаційною основою, але основою процесу управління фінансовою безпекою підприємства є підрозділ безпеки, який розробляє та впроваджує заходи протидії, і формує основу для вдосконалення бізнес-підрозділу управління фінансовою безпекою підприємства.

Одним із наріжних і основних діагностичних завдань процесу управління фінансовою безпекою підприємства є процес отримання інформації. А джерелом цієї інформації є зовнішнє і внутрішнє середовище компанії.

Вплив таких факторів може мати як позитивні, так і негативні наслідки. Неочікуваний негативний вплив перелічених факторів або різка зміна

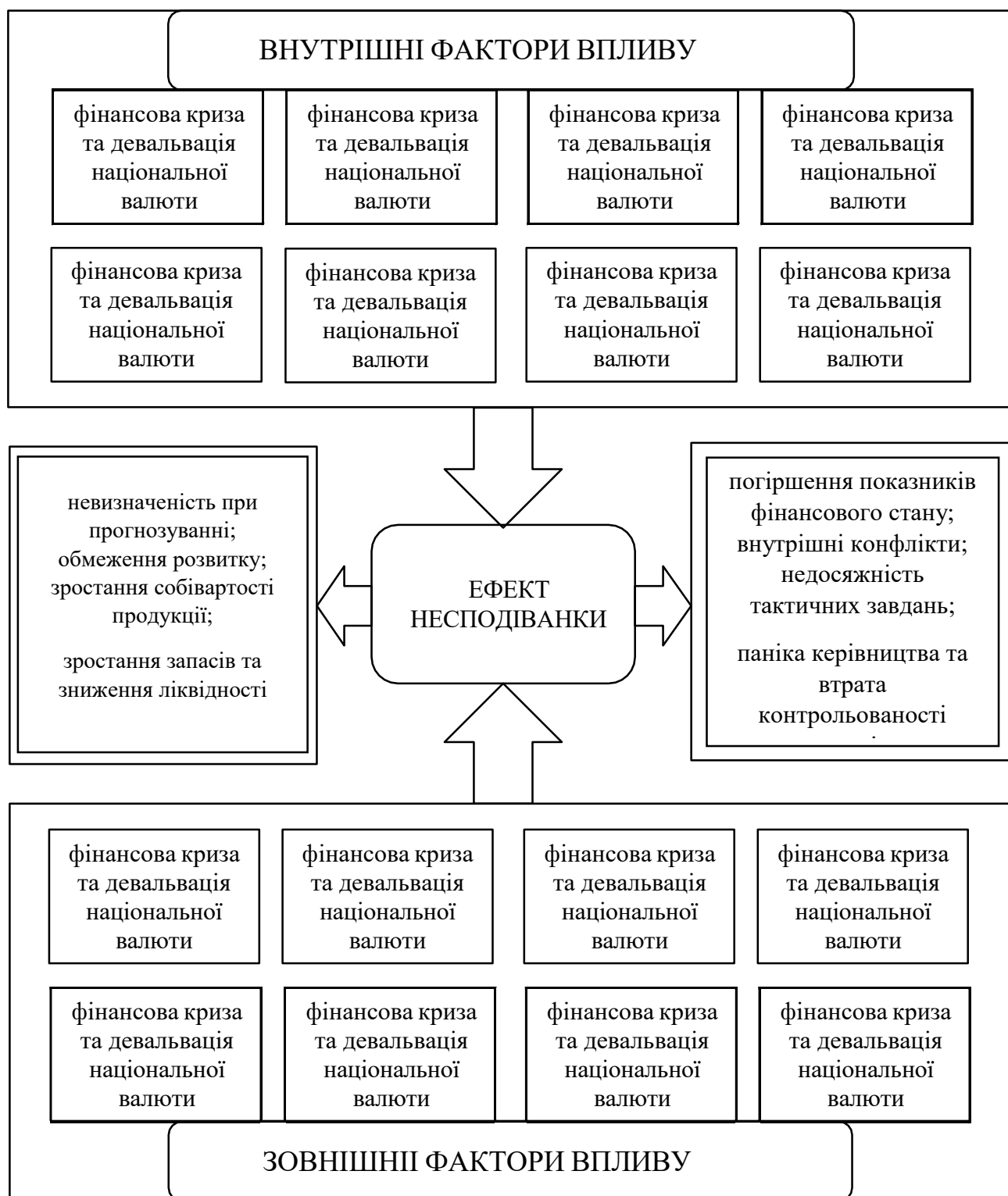
позитивного на негативний – це несподіваний ефект, який може заплутати керівників агропромислового підприємства, вивести ситуацію з-під контролю, ще більше посилити кризовий процес чи знизити рівень фінансової безпеки всіх функціональних компонентів.

Наслідками ефекту непередбачуваності внаслідок впливу зовнішніх факторів є: стан невизначеності прогнозу на підприємстві, маркетингові обмеження розвитку, різке підвищення собівартості продукції, значне зростання запасів і зниження ліквідності. Вплив внутрішніх факторів, у свою чергу, може призвести до: погіршення фінансового стану підприємства, збільшення або виникнення внутрішніх конфліктів, недосяжності тактичних завдань, паніки керівництва та втрати контролю над ситуацією.

Доцільно графічно показати зв'язок між факторами впливу та їх наслідками (рис. 3.3).

Тому підприємство має окремо здійснювати діяльність, спрямовану на забезпечення необхідного рівня фінансової безпеки. У рамках цієї діяльності керівництво підприємства має подбати про створення відповідного структурного підрозділу, працівники якого здійснюватимуть відповідні процедури з організації та управління фінансовою безпекою. Ці працівники повинні мати спеціальну фінансово-економічну підготовку [38].

Функції відділу фінансової безпеки визначаються функціонуванням системи фінансової безпеки підприємства. Саме функція системи фінансової безпеки підприємства визначає права та обов'язки працівників відділу фінансової безпеки підприємства.

Рис. 3.2. Вплив ефекту несподіванки на фінансову безпеку підприємства

Джерело: [4]

Дії, які здійснюються відповідно до повноважень, встановлених Департаментом фінансової безпеки, визначають обов'язки аналітиків та спеціалістів з фінансової безпеки. Завдання співробітників відділу різного характеру. Тобто вони не є постійними, а можуть змінюватися у зв'язку зі змінами системи фінансової безпеки підприємства та змінами внутрішніх і зовнішніх умов діяльності. Одним словом, робота відділу має бути гнучкою та готовою до непередбачуваних змін.

Відмінною рисою структурного підрозділу фінансової безпеки порівняно з іншими структурними підрозділами підприємства є поінформованість його працівників про стан фінансової безпеки підприємства, потенційні та реальні загрози, вірогідність їх реалізації та доцільність методів захисту фінансової складової підприємницької діяльності.

Таким чином, структурний підрозділ підприємства захищає підприємство від загроз і забезпечує фінансову безпеку шляхом видачі наказів працівникам інших структурних підрозділів для безумовного виконання або за прямим розпорядженням керівництва в залежності від можливостей структурного підрозділу щодо фінансового забезпечення. Тому для досягнення максимального ефекту від роботи відділення слід дотримуватися наданих рекомендацій [47].

Загалом завдання працівників відділу фінансової безпеки доцільно розподілити на загальні та спеціальні. Так, положення, розроблені Департаментом фінансової безпеки, затверджені керівництвом і виконуються всіма працівниками підприємства незалежно від їх структурного підпорядкування, є універсальними.

Особливі обов'язки покладаються на працівників відділу. Іншими словами, вони відображають деталі та характеристики структурного підрозділу фінансової безпеки та залежать від бізнес-реклами компанії та її системи фінансової безпеки.

Отже, працівники відділу фінансової безпеки КП «Сервіс паркування» повинні виконувати наступні спеціальні завдання [31]:

- розробка концепції забезпечення фінансової безпеки підприємства;
- проведення аналізу фінансового стану підприємства та оцінка рівня його фінансової безпеки;
- підготовка типових документів для розповсюдження інформації про фінансове забезпечення, його шляхи та категорії працівників, на яких ці документи розраховані;
- обробка інформації, що стосується фінансової безпеки;
- виявлення бізнес-загроз та оцінка та аналіз можливих наслідків;
- надання рекомендацій щодо дій у відповідь на виявлені загрози та оцінка наслідків рекомендованих дій, очікуваних втрат і вартості дій;
- надання рекомендацій щодо забезпечення діяльності підприємства;
- підготовка регулярних перевірок стану системи фінансової безпеки;
- управління поведінкою співробітників щодо комерційної інформації;
- координація роботи інших структурних підрозділів відповідно до прийнятої концепції;
- взаємодія з правоохоронними органами;
- загальне керівництво системою фінансової безпеки підприємства.

Перелічені завдання повинні бути чітко структуровані між співробітниками відділу та визначити напрямок їх роботи. Структура відділу фінансової безпеки підприємства – це внутрішня організація функцій відділу, що характеризується повноваженнями, розподілом відповідальності та завдань, підпорядкованістю та взаємодією між співробітниками. Ми пропонуємо наступні напрямки відділу:

- керівник – розробляє концепцію забезпечення фінансового забезпечення та організації та контролю за роботою працівників відділу;
- підрозділ моніторингу – займається оцінкою системи фінансової безпеки та фінансового стану підприємства, дає загальні рекомендації щодо підвищення рівня фінансової безпеки та виконує завдання щодо реалізації концепції;

- підрозділ управління ризиками – займається оцінкою та забезпеченням превентивних заходів для уникнення ризиків;
- відділ інформаційного забезпечення – забезпечує рух та зберігання інформації, пов'язаної з фінансовою безпекою;
- юрист – готує офіційні документи та за необхідності взаємодіє з правоохоронними органами.

Нижче графічно представимо структуру запропонованого відділу (рис. 3.4).

Не менш важливим є те, що чисельність працівників структурного підрозділу розраховується виходячи з кількох факторів - кількості робіт та їх загального обсягу, частоти їх виконання, вимог, а також специфіки дій його працівників. Слід також враховувати, що вимоги до персоналу такого підрозділу відрізняються в залежності від розміру компанії.

Рис. 3.3. Структура відділу фінансової безпеки підприємства

Джерело: [40]

Таким чином, на підставі вищевикладеного та висновку при аналізі сьогоденних реалій стає зрозуміло, що досліджуване підприємство виявилось не готовим до початку війни, що призвело до його не вигідної позиції з деяких питань. Такі наслідки компанія могла б передбачити, якби у неї був спеціальний відділ фінансової безпеки. Таким чином, КП «Сервіс паркування» не було готове до війни та будь-якої діяльності під час війни (особливо на початку повномасштабного вторгнення). Тому наявність відділу в компанії важлива не тільки для окремого підприємства чи галузі, а й для держави та населення в цілому.

3.2. Впровадження сучасних механізмів фінансування як запорука фінансової безпеки на підприємстві

Цифровізація була однією з перших, яка була впроваджена на ринку фінансових послуг. Цифрова економіка створює нові потреби, продукти та послуги, а масштаб і швидкість обміну інформацією мають великий вплив. Завдяки новим відкритим можливостям з'являються нові перспективи організації та розвитку бізнесу, а також впровадження нових технологічних рішень, які раніше не використовувалися. У зв'язку з цим з кожним роком все більше вкладається в розвиток цифрових технологій.

Відмінною рисою цифрової економіки є її зв'язок з економікою на вимогу, яка передбачає отримання доступу до товарів і послуг у момент потреби. Замовлення приймаються онлайн і виконуються офлайн. Основними перевагами цифрової економіки є висока швидкість отримання необхідного продукту, зниження витрат для кінцевого споживача за рахунок скорочення кількості посередників і спрощення виходу від постачальників до споживачів. Вважається, що технологічні зміни мають значний вплив на економічний розвиток країни.

Як ключовий напрямок цифрової трансформації фінансів комунальної сфери пропонується врахувати [26]:

- розробка цифрових платформ, що забезпечують комплексне вирішення завдань управління фінансами та інтеграцію в багатовимірний простір цифрових екосистем;

- модернізація системи інформаційного забезпечення управління шляхом оптимізації складу та структури інформаційних ресурсів, забезпечення відкритого доступу до них та розробки засобів, що забезпечують реалізацію ряду завдань управління системою;

- розвиток інформаційної інфраструктури, підвищення надійності каналів зв'язку та швидкості передачі інформації, доступності інформаційно-комунікаційних технологій та електронних сервісів;

- оптимізація інформаційної взаємодії з постачальниками ресурсів і послуг та споживачами виробленої продукції та широке використання технологій електронної комерції.

Незважаючи на те, що аналіз фінансової безпеки компанії показав низьку ймовірність банкрутства та нормальну фінансову стабільність, поточні фактори вплинули на діяльність компанії, і одним з основних факторів, що впливають на фінансову безпеку компанії, є зменшення оборотних коштів.

Розглянемо шляхи збільшення фінансування діяльності компанії за рахунок цифрових технологій. Сучасна світова фінансова система створює умови для посилення конкуренції за обмежені фінансові ресурси між компаніями. За таких умов основним критерієм виживання компаній є їх здатність використовувати інноваційні інструменти для мобілізації фінансових ресурсів. Таким інноваційним інструментом у розвинених країнах світу став краудфандинг [21].

Виникнення і розвиток краудфандингу було неминучим, оскільки витрати на розвиток технологій постійно і досить різко знижуються, в результаті чого розробка програм і сайтів стає швидше і вимагає все менше фінансових ресурсів. Ще однією важливою передумовою є швидкий розвиток використання

Інтернету та мобільних телефонів чи смартфонів. Сьогодні майже половина населення світу вже має доступ до Інтернету, і, за даними ООН, понад 80 відсотків людства мають мобільні телефони і, отже, доступ до мобільного Інтернету.

Важливу роль у розвитку краудфандингу відіграє також стрімкий розвиток грошових операцій в Інтернет-середовищі, розвиток платіжних систем і платіжних карток. Краудфандинг – це ефективний інструмент накопичення фінансового капіталу, який використовує силу об'єднання людей і стрімкий розвиток технологій. Платформи краудфандингу мають можливість спрямувати значний капітал у широкий спектр благодійних проєктів, соціальних інновацій і підприємництва.

Тобто основна ідея краудфандингу — це масштабне поширення інформації про проєкт серед великої кількості людей замість складних і виснажливих переговорів з представниками фінансово-кредитних установ та інвесторами.

У країнах, що розвиваються, краудфандинг має величезний потенціал для стимулювання інновацій, створення робочих місць, диверсифікації економічної діяльності та допомоги у зменшенні нерівності доходів шляхом покращення доступу до недорогого капіталу для підприємців та мікро-, малих і середніх підприємств. Інноваційні методи, такі як краудфандинг, також використовуються в Україні, але переважно для реалізації соціальних, мистецьких та культурних проєктів.

Отже, як ми розуміємо, система краудфандингу – це сукупність діяльності суб'єктів краудфандингу, тобто авторів проєкту, донорів (спонсорів) проєкту та посередників краудфандингу, завдяки краудфандинговим платформам та іншим інтернет-ресурсам з метою збору коштів на реалізація проєктів інноваційних, бізнесових та соціальних проєктів. Зарубіжні практики та науковці використовують термін «5P» у зв'язку з системою краудфандингу, подібно до маркетинг-міксу, що складається з «4P» (product, price, sales,

communication) [9]. «5R» [10] відноситься до 5 ключових елементів системи краудфандингу, таких як (рис. 3.3):

1. Люди. Краудфандингова діяльність спрямована на задоволення потреб конкретних людей та інтересів суспільства в цілому. Люди є головною складовою системи, адже лише за участі звичайних людей та за підтримки суспільства (держави, уряду, ЗМІ, соціальних мереж, професійних асоціацій, інституційних інвесторів, фінансових посередників тощо) краудфандингова діяльність може досягти місця.

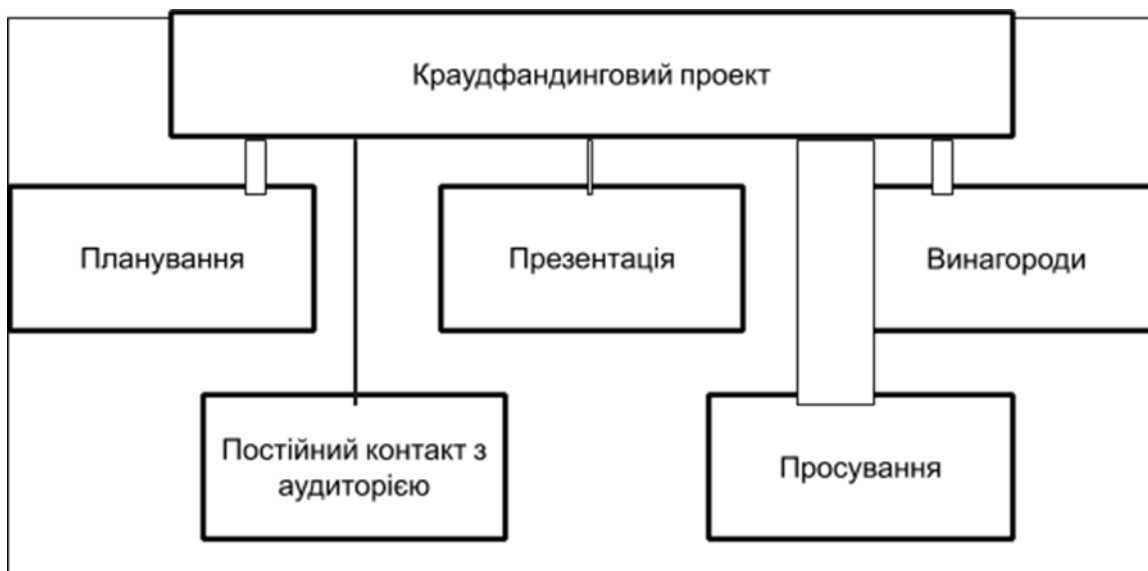
2. Мета. Головна мета більшості краудфандингових проєктів – бажання змінити світ, пропонуючи людям вирішення конкретної проблеми або задовольнивши їхні власні потреби чи вимоги. Звичайно, автори проєктів також надають велике значення забезпеченню прибутку, але це не є їх основною метою. Краудфандинг втілює культуру створення спільної вартості та соціальної відповідальності, яка відрізняється від традиційних методів фінансування. Автори проєктів, як правило, керуються ширшою місією та працюють з усіма та для всіх, хто бере участь.

3. Платформи. Платформу слід розглядати як місце зустрічі ініціативних авторів проєктів і донорів (спонсорів), тобто людей, які хочуть стати частиною конкретного проєкту або зацікавлені в результатах його реалізації. Ним можуть стати краудфандингові платформи та соціальні мережі. Платформи відіграють важливу роль, оскільки їх надійність і популярність є одними з основних елементів, які можуть мотивувати або демотивувати потенційних донорів. У сучасному світі розвиток інтернет-платформ веде до нових бізнес-парадигм і повністю змінює модель споживчої поведінки. Також важливо, щоб платформи використовували різні способи переказу грошей (транзакції за допомогою платіжних карток або електронних гаманців), оскільки зручність оплати для донорів відіграє вирішальну роль і можливі проблеми з переказом грошей можуть відвернути увагу спонсора від краудфандингового проєкту.

4. Участь. Інвестування грошей у проєкт є основним вираженням залучення людей до більшості традиційних методів фінансування. У

краудфандингу участь донорів полягає не лише у фінансуванні, а й у творчій та інформаційній підтримці проєкту, а також у його критичному аналізі з метою покращення результатів. Ідея спільної реалізації проєкту важлива для краудфандингової діяльності.

5. Продуктивність. Краудфандинг дозволяє втілити ідею в життя та реалізувати проєкт набагато швидше, простіше та зберігаючи людські та фінансові ресурси. Найбільша продуктивність краудфандингу спостерігається в благодійних і соціальних проєктах, найчастіше пов'язаних з проєктами, спрямованими на ліквідацію наслідків стихійних лих або підтримку гуманітарної діяльності. Варто зазначити, що «5R» для конкретного краудфандингового проєкту (рис. 3.2) включатиме такі елементи, а саме:

Рис. 3.2. Елементи системи краудфандингу для окремого краудфандингового проєкту

Джерело: [10]

6. Презентація (пітч). Успіх проєкту залежить, серед іншого, від вдало обраної назви, опису історії (з чого все починалося), інформації про колектив авторів і розробників, детального опису проблеми, що буде проєкт вирішити, що буде корисним для споживачів, чому проєкт унікальний, інформацію про те, як будуть використані отримані кошти тощо. Важливий контент, він повинен бути переконливим і викликати довіру в аудиторії.

7. Нагороди (перки). При розміщенні проєкту на краудфандингових майданчиках необхідно вказати способи винагороди донорів, які можуть відрізнитися в залежності від суми внеску. Крім фінансової та матеріальної винагороди, часто використовується моральне заохочення донорських внесків, наприклад, через листи подяки в соціальних мережах або просто шляхом спілкування та висвітлення розвитку проєкту.

8. Постійний контакт з аудиторією. Успішні краудфандингові проєкти, які зібрали 100% і більше необхідних коштів, характеризуються такими ознаками, як наявність репрезентативного та цікавого відео, активне висвітлення та інформація про долю проєкту в соціальних мережах, а також наявність методів постійного контакту з аудиторією (створення блогів, проведення опитувань тощо). Чималу роль відіграє постійна залученість авторів проєкту, наприклад, у 58% успішних кампаній до реалізації конкретного краудфандингового проєкту було залучено лише 2-3 людини, але вони працювали над ним по 12-15 годин на добу. .

9. Реклама. Без активного інформаційного супроводу проєкту шанси на успіх суттєво зменшуються, тому багато авторів проєкту для підвищення інтересу до проєкту вдаються до використання соціальних мереж, ЗМІ та блогерів, проводять заходи, концерти, флешмоби тощо.

Моллік Е. розрізняє кілька моделей краудфандингу [38]. Перша – модель філантропії, в якій спонсори виступають як благодійники, які не очікують прямої віддачі за свої пожертви. Найчастіше такі ініціативи спрямовані на реалізацію гуманітарних, соціально-орієнтованих цілей або реалізацію проєктів у сфері мистецтва. У кредитній моделі кошти надаються у формі позики з очікуванням певної процентної ставки на інвестований капітал. За допомогою мікропозик позикодавець може бути більше зацікавлений в отриманні соціальних вигод від кредитованої діяльності, ніж у поверненні суми позики з відсотками. У цьому випадку також присутні елементи моделі філантропії.

Третій підхід – отримати винагороду за підтримку проєкту, але не в грошовому еквіваленті. Це може бути згадка у фільмі, участь у розробці

продукту, зустріч з творцями проєкту тощо. З іншого боку, ця модель може розглядати спонсорів як перших клієнтів, надаючи їм ранній доступ до продуктів, вироблених під час проєкту. за найкращою ціною або з іншими спеціальними винагородами. Загальною рисою таких краудфандингових проєктів є право першочергового продажу їх спонсорам. Такі проєкти часто передбачають розробку нового програмного забезпечення, технічних інновацій та/або споживчих продуктів. Нарешті, краудфандингові проєкти можуть розглядати спонсорів як інвесторів, надаючи їм частки акцій або подібні документи в обмін на фінансування.

Платформи краудфандингу беруть на себе організаційні, транзакційні та контрольні функції. Вибір проєктів для фінансування повністю залежить від побажань та інтересів спонсорів. Платформа може лише сприяти правильному дизайну контенту та доступності проєкту на своєму веб-порталі. Так, Моллік Е. у своєму емпіричному дослідженні показав, що успіх краудфандингового проєкту залежить від якості його представлення на веб-сайті, включаючи наявність відео та оновлень, точності інформації, включаючи наявність граматичних та орфографічних помилок. , кількість друзів і підписників ініціаторів проєкту в соціальних мережах, а також географічна близькість інвестора до об'єкта інвестування [42] .

Досвід показує, що оскільки донорами краудфандингових проєктів є здебільшого пересічні громадяни, то для них соціально важливо брати участь у «місцевих», локальних ініціативах [3]. Незважаючи на доступність інформації про краудфандингові ініціативи в Інтернеті, тобто відсутність географічних обмежень доступу до інформації, територіальна наближеність до об'єкта фінансування виконує соціальну функцію. Таким чином, соціальний капітал і якість інформації про проєкт пов'язані зі збільшенням його шансів на успіх, а також його географічної близькості до потенційних інвесторів.

Зрозуміло, що більшість проєктів малих і мікропідприємств не є такими привабливими для широкого загалу. З цієї точки зору ми вважаємо доцільним використовувати додаткові інструменти для переконання потенційних

інвесторів у необхідності підтримки проєкту. У цьому контексті ми насамперед пропонуємо створити інститут професійної оцінки проєктів, поданих на краудфандинг.

Слід взяти до уваги, що бажана сума фінансування повинна принаймні покривати постійні витрати і, таким чином, повинна бути достатньою для початку фінансованого проєкту. Така оцінка разом з інформацією з інших джерел (соціальні мережі, рекомендації друзів і знайомих тощо) та іншими параметрами (особисті інтереси та вподобання) може стати основою для рішення інвестора про фінансування краудфандингового проєкту. Експертна оцінка повинна проводитися конфіденційно за принципами двосторонньої «сліпої» оцінки кількома експертами. Вважаємо, що залучення професійної експертизи є необхідним для підтримки економічно виправданих і перспективних бізнес-проєктів, які часто поступаються в привабливості популістським і «кольоровим» проєктам, особливо коли їх ініціатори досить популярні в соціальних мережах і в реальному житті.

Крім того, краудфандинговий майданчик може виконувати низку сертифікаційних функцій, пов'язаних із перевіркою легітимності малих та мікропідприємств, законності запропонованої ними діяльності/виробництва тощо. Це може бути перевірка документів та наявності зобов'язань, вивчення профілю у соціальних мережах, пошук рекомендацій від довірених людей тощо. Таким чином, запропоновані додаткові функції краудфандингової платформи дозволять, по-перше, зрівняти умови для представлення різних проєктів, а по-друге, зменшити недовіру суспільства до цього колективу. інструмент фінансування.

В умовах обмежених фінансових ресурсів та незважаючи на ризик банкрутства ініціаторів проєкту, краудфандинг є перспективним способом залучення коштів для малого та середнього бізнесу.

ВИСНОВКИ

Фінансова безпека підприємства є універсальною категорією, яка являє собою систему захисту підприємства від негативних впливів зовнішнього середовища, прямого та опосередкованого впливу та здатність швидко та ефективно уникати загроз із внутрішнього середовища.

Система фінансової безпеки підприємства – це цілісна структура, що складається з певних взаємопов'язаних компонентів, здатних захистити підприємство від можливих загроз. Елементами для захисту первинних інтересів фермерів є: фінансова діагностика та аналіз, фінансовий леверидж, фінансові методи та заходи контролю. Інституційне забезпечення розвитку системи фінансової безпеки, у свою чергу, здійснюється через нормативно-правове, методичне, інформаційне та кадрове забезпечення. Синергічний ефект зазначених елементів дозволяє підтримувати високий рівень фінансової безпеки підприємства.

Для розрахунку ступеня фінансової безпеки важливі не самі коефіцієнти, а їх граничні значення, тобто граничні значення, недотримання яких призводить до порушення фінансової стійкості, призводить до формування деструктивних тенденцій і втрата конкурентоспроможності. Методологія допоможе зробити певні висновки: нормальний фінансовий стан, якщо показники в межах останніх трьох років; фінансовий стан до кризи, коли спостерігається негативна динаміка і деякі показники не відповідають нормативним значенням; критичний – коли більшість показників відхиляється від оптимального значення; критичний – якщо не всі показники відповідають своїм нормативним значенням.

Діагностика та прогнозування ризику неплатоспроможності відіграє важливу роль у прийнятті управлінських рішень щодо подальшого розвитку підприємства. Це дає змогу запобігти низці фінансових ризиків, які тягне за собою кризову ситуацію, а саме неплатоспроможність, відсутність прибутку та інші. Після практичної діагностики банкрутства КП «Сервіс Паркування» з

використанням моделі Альтмана, Лісу, Спрінгейта та Терещенка отримано дані, які підтверджують більш-менш стабільний фінансовий стан підприємства у 2021-2022 роках, хоча і фінансовий стан підприємства погіршився.

Тому застосування діагностичних моделей фінансового стану підприємства: для аналізу окремих передумов і положень фінансової безпеки підприємства дають можливість логічно обґрунтувати економічні закономірності, виявлені при аналізі фінансового стану підприємства та його фінансових результатів, отримання якісних висновків щодо покращення фінансового стану підприємства порівняно з конкурентами.

Отже, враховуючи досягнуті результати, можна зробити висновок, що у 2021 році КП «Сервіс Паркування» мав запас фінансової міцності більший, ніж необхідно для забезпечення його діяльності. Водночас у 2022 році ми спостерігаємо значний спад – показники компанії знизилися.

Враховуючи результати оцінки фінансової безпеки, а також розраховані інтегральні показники фінансової безпеки, приходимо до висновку, що на підприємстві – КП «Сервіс Паркування» створено якісну систему фінансової безпеки, які здатні реагувати можливі загрози та потенційні ризики, які можуть виникати в майбутньому.

На підставі вищевикладеного та висновку при аналізі сьогоденних реалій стає зрозуміло, що досліджуване підприємство виявилось не готовим до початку війни, що призвело до його не вигідної позиції з деяких питань. Такі наслідки компанія могла б передбачити, якби у неї був спеціальний відділ фінансової безпеки. Таким чином, КП «Сервіс паркування» не було готове до війни та будь-якої діяльності під час війни (особливо на початку повномасштабного вторгнення). Тому наявність відділу в компанії важлива не тільки для окремого підприємства чи галузі, а й для держави та населення в цілому.

В умовах обмежених фінансових ресурсів та незважаючи на ризик банкрутства ініціаторів проєкту, краудфандинг є перспективним способом залучення коштів для малого та середнього бізнесу.

Крім того, краудфандинговий майданчик може виконувати низку сертифікаційних функцій, пов'язаних із перевіркою легітимності малих та мікропідприємств, законності запропонованої ними діяльності/виробництва тощо. Це може бути перевірка документів та наявності зобов'язань, вивчення профілю у соціальних мережах, пошук рекомендацій від довірених людей тощо. Таким чином, запропоновані додаткові функції краудфандингової платформи дозволять, по-перше, зрівняти умови для представлення різних проєктів, а по-друге, зменшити недовіру суспільства до цього колективу. інструмент фінансування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О. В. Економічні основи формування фінансової складової економічної безпеки. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 1 (91). С. 98-103.
2. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні: методологія оцінки та механізми забезпечення: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора екон. наук : спец. 08.04.01 – фінанси, грошовий обіг і кредит. К. : Інститут економіки і прогнозування НАН України, 2000. 36 с.
3. Биба В.В., Лоза Т.В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка та держава*. 2017. № 5. С. 110–113
4. Бруслиновська І.В., Матвійчук В.І. Теоретичні аспекти формування фінансової стратегії підприємства. *Економіка і організація управління*. 2018. Вип. 3. С. 100-111.
5. Головка О. Г., Губарев О. О, Кривонос А. А. Моделювання рівня фінансової безпеки підприємства. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки*. 2016. - Вип. 16(4). С. 148-151.
6. Дубинська О. Визначення рівня фінансово-економічної безпеки на підставі аналізу фінансової звітності підприємства. *Таврійський науковий вісник. Серія: Економіка*. 2021. №5. 112-122.
7. Єпіфанов А.О. Фінансова безпека підприємств і банківських установ: монографія. Суми: ДВНЗ УАБС НБУ, 2009. 295 с.
8. Загорельська Т.Ю. До проблеми формування системи управління фінансовою безпекою на підприємстві. *Вісник ДНУ. Сер. В: Економіка і право*. 2012. Вип.2. С. 243-247.
9. Камлик М. І. Економічна безпека підприємницької діяльності. Економіко-правовий аспект. К. : Атіка, 2005. 432 с
10. Картузов Є. П. Визначення фінансової безпеки підприємства: поняття, зміст, значення і функціональні аспекти. *Актуальні проблеми економіки*. 2012. №8. С. 172-181.

11. Кириченко О.А., Кудря І.В. Вдосконалення управління фінансовою безпекою підприємств в умовах кризи. *Інвестиції: практика та досвід*. 2009. № 10. С. 22-26.
12. Козаченко Г.В., Адаменко Т.М. Економічна безпека підприємства: аналіз наявних визначень. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки*. 2015. № 1(1). С. 69-79.
13. Корпан О.В. Методи оцінювання рівня фінансової безпеки підприємства. *Ефективна економіка*. 2017. №1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5401>
14. Косарева І.П., Хохлов М.П. Дослідження теоретичних основ фінансового стану підприємства. *Економіка та управління підприємствами*. 2019. № 19. С. 101–107.
15. Краснокутська Н. С., Коптева Г. М. Дефініція поняття «фінансова безпека підприємства»: основні підходи та особливості. *Бізнес Інформ*. 2019. №7. С. 14–19.
16. Кудрицька Ж. В. Система управління фінансовою безпекою підприємства. *Ефективна економіка*. 2012. № 1. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=897>
17. Кузенко Т.Б., Сабліна Н.В. Фінансова безпека підприємства: навчальний посібник. Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 2020. 123 с.
18. Кургузенкова Л.А. Економічна безпека підприємства: сутність та чинники формування її відповідного рівня. *Економіка та управління підприємствами*. 2015. №1. С. 31-34.
19. Куценко О. Теоретико-методичні засади формування та використання механізму управління забезпеченням фінансово-економічної безпеки промислових підприємств. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2022. №2. Т.2. С.80-86.
20. Кушнір І.В. Сутність фінансової безпеки підприємства та методики її дослідження. *Вісник студентського наукового товариства ДонНУ імені Василя Стуса*. 2022. Т.2. Вип.14. С. 232-236.

21. Лаврова Ю. В. Фінансова безпека підприємства: класифікація загроз. *Економічний аналіз*. 2011. № 9. Ч. 2. С. 274–277.
22. Лиса О. В. Фінансова безпека суб'єктів господарювання в сучасних умовах. *Економічний аналіз*: 2016. Том 26. № 1. С. 58-64.
23. Лойко В. В., Лойко Д. М., Лех Д. В. Забезпечення фінансової безпеки суб'єктів підприємництва аграрного сектору. *Агросвіт*. 2019. № 24. С. 28-34.
24. Лук'янова В.В., Шутяк Ю.В. Діагностика економічної безпеки підприємства: монографія. Хмельницький: Хмельницький національний університет, 2013. 165с.
25. Марусяк Н.Л., Бак Н.А. Фінансова безпека підприємства та загрози її втрати в сучасному економічному середовищі. *Економіка та держава*. 2022. №2. С. 109-113.
26. Матвійчук Л. О. Концептуальні аспекти фінансової безпеки підприємства. *Економічний вісник Донбасу*. 2009. № 4. С. 133–136.
27. Мельник С.І. Управління фінансовою безпекою підприємств: теорія, методологія, практика: монографія. Львів: Растр-7, 2020. 384 с.
28. Мулик Я. І. Сутність поняття «фінансова безпека підприємства»: систематизація наукових поглядів. *Збірник наукових праць Вінницького національного аграрного університету*. 2013. № 3(80). С. 195-206.
29. Нартова І.В., Кіріченко Я.О. Сутність дефініції «фінансова безпека» та суміжних категорій і понять. URL: http://www.rusnauka.com/6_PNI_2012/Economics/3_102433.doc.htm
30. Некрасенко Л.А. Складові управління фінансовою безпекою підприємств. *Наукові праці ПДАА. Економічні науки*. 2011Вип. 3. Т2 С.162-167.
31. Новікова О.Ф., Покотиленко Р.В. Економічна безпека: концептуальні визначення та механізми забезпечення: монографія. Донецьк: НАН України, Ін-т економіки промисловості, 2006. 408 с.
32. Нонік В.В., Сергійчук М.Д. Сутність фінансової безпеки та фактори її забезпечення <https://conf.ztu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/04/218.pdf>

33. Олійник Л.В. Матвійчук Л. Податкове навантаження вітчизняних підприємств в умовах воєнного стану: методичний аспект. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2022. № 3. С. 192-198.
34. Орехова К. В., Головка О. Г., Христофорова О. М., Єфименко М. О. Особливості забезпечення фінансової безпеки підприємства в умовах пандемії Covid-19. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія Економічна*. 2022. № 102. С. 14-22.
35. Підхомний О.М. Діагностика фінансового стану підприємства. *Економічні науки. Серія «Облік і фінанси»*. 2019. Вип. 23. С. 234-237.
36. Синюгіна Н. В. Фінансова безпека підприємства в сучасних умовах як індикатор дієвості фінансового контролю. *Technology audit and production reserves*. 2012. № 4(2). С. 25-26.
37. Сметанюк О. А. Фінансова стійкість в системі фінансової безпеки підприємства. *Економічний простір*. 2014. № 85. С. 187-196.
38. Сукрушева Г.О., Коляда К.В. Теоретична сутність фінансової безпеки суб'єкта господарювання. *Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського. Економічні науки*. 2018. Вип. 23. С. 560-562.
39. Сусіденко О. В. Фінансова безпека підприємства: теорія, методи, практика : монографія. Київ : ЦУЛ, 2015. 128 с.
40. Турчак В.В. Методика оцінки фінансового потенціалу підприємства в сучасних умовах господарювання. *Молодий вчений*. 2014. №8 (11). С.49-52.
41. Фучеджи В. І. Характеристика структурних елементів фінансової безпеки суб'єктів підприємництва. *Ефективна економіка*. 2014. №12. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>.
42. Чеберяко О.В., Економіко-теоретична сутність системи забезпечення фінансової безпеки підприємства. *Економіка і держава*. 2015. №11. С.94-98.
43. Черниш С.С. Діагностика фінансового стану підприємства. *Інноваційна економіка*. 2010. № 3. С. 111-113

44. Шелест В. В. Управління фінансовою безпекою довірчого товариства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. № 3. С. 181-184.
45. Штангрет А.М., Котляревський Я.В., Караїм М.М. Економічна безпека підприємства в умовах антикризового управління: концептуальне визначення та механізм забезпечення. Л: УАД, 2012. 288 с.
46. Яременко О. Ф. Класифікація чинників фінансової безпеки промислових підприємств. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Сер. : Економіка. 2011. Вип. 16. С. 242-247.
47. Ярова Ю.О. Артеменко Л.П. Структура економічної безпеки підприємства в умовах кризи. *Економічний вісник Національного технічного університету України Київський політехнічний інститут*. 2016. № 13. С. 257-263.
48. Ярошевська О.В. Методи оцінки ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості підприємства. Стратегія і механізми регулювання промислового розвитку. 2013. С. 175-193.

ДОДАТКИ

Додаток А

Підходи до оцінки фінансової безпеки підприємства

№	Підходи	Показники	Характеристика
1	На основі дослідження грошових потоків	Чистий грошовий потік у розрізі видів фінансово-господарської діяльності підприємства за допомогою матриці динамічної фінансової рівноваги	Цей підхід є вузьким, оскільки охоплює далеко не всі сфери, які впливають на стан фінансової безпеки підприємства, зазначений підхід використовує абсолютні показники, які є менш інформативними, ніж відносні, найчастіше зазначений метод використовується для визначення оперативних цілей
2	На основі оцінки фінансової стійкості підприємства	коефіцієнт концентрації власного капіталу, коефіцієнт концентрації позикового капіталу, співвідношення позикового і власного капіталу, коефіцієнт забезпеченості за кредитами, коефіцієнт автономії, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт маневреності власних засобів, коефіцієнт маневреності робочого капіталу, коефіцієнт фінансової стабільності	Фінансова стійкість – це стан майна підприємства, що гарантує йому платоспроможність. Фінансова стійкість підприємства передбачає, що ресурси, вкладені в підприємницьку діяльність, повинні окупитись за рахунок грошових надходжень від господарювання, а отриманий прибуток забезпечувати самофінансування та незалежність підприємства від зовнішніх залучених джерел формування активів. Підхід є недосконалим, оскільки деякі показники є тими, що слідують з попередніх, наприклад, коефіцієнт автономії та фінансової залежності
3	На основ методів прогнозування банкрутства	Показники Альтмана (1968 р., 1983 р.), Салова-Маслова, Донцової-Нікіфорової, Терещенко, Таффлера, Ж.ДеПаляна, Давидової-Белікової, Рома, Сайфуліна-Кадикова, Ліса, Фулмера, Спрінгейта, Федотової, Конана-Гольдера, Беєрмана, Франкштона, Чессера, Бланка, Франшо, Романе, метод Аргенти (А-рахунок), Скоуна, В.В. Ковальова, ERNST&WHINNEY	Крім кількісного підходу існує якісний, який є дещо суб'єктивним. Використання моделей діагностики ймовірності банкрутства дає можливість за обмеженою кількістю показників оперативно отримати дані про фінансовий стан підприємства й вчасно попередити загрозу кризи, але вони не вказують на причину, які фактори вплинули на зміну рівня фінансової стійкості, а також не надають інформацію щодо подальшого розвитку підприємства

4	На основі визначення інтегральних показників	Інтегральний показник розраховується за формулою середнього арифметичного локальних показників, що віднесені до даної групи	Базується на врахуванні показників, які дають всебічну та комплексну характеристику фінансового стану підприємства на момент аналізу та дозволяють оцінити його в динаміці, оцінку пропонується здійснювати за кожною функціональною складовою фінансової безпеки, а потім визначити інтегральний показник експертним шляхом
5	На основі фінансових показників-індикаторів	передбачає порівняння фактичних значень показників фінансової безпеки з граничними значеннями індикаторів її рівня	найвищий рівень фінансової безпеки підприємства досягається за умови, що вся сукупність індикаторів знаходиться в межах порогових значень, а порогове значення кожного з індикаторів досягається не на шкоду іншим і має обґрунтований фінансовий підхід. Цей підхід слід визнати доцільним і виправданим. У той же час використання цього підходу залежить в основному від визначення порогових значень, які залежать від стану зовнішнього середовища, на яке підприємство майже не може впливати, а тільки пристосовуватися до його умов
6	На основі ресурсно-функціонального підходу	Коефіцієнти ефективності використання основних фондів, оборотних коштів, власного і позичкового капіталу, показники центрів відповідальності і функцій управління	Функціональний підхід дає можливість абстрагуватися від конкретного об'єкту і при управлінні керуватися інформацією про виконуваних ним функціях. Це дає можливість найбільш точно і правильно, з орієнтацією на кінцеві цілі, визначити властивості і ознаки об'єкта, виходячи з результатів діяльності, які необхідно отримати
7	На основі критерію «мінімум сукупного збитку, який наноситься безпеці»	Точка безбитковості, коефіцієнт маржинального доходу, операційний левеїдж	Конкретизацією такого підходу виступає прийняття у вигляді критерію особливої граничної риси як ознаки критичного або порогового стану соціально-економічної системи, за межами якої виникає загроза або навіть фактично здійснюється деградація і руйнування цієї системи

8	На основі визначення загального стану фінансової діяльності підприємства	горизонтальний аналіз, вертикальний аналіз, порівняльний аналіз, інтегральний аналіз та аналіз коефіцієнтів	оцінка фінансової безпеки підприємства не може зводитись до простого аналізу фінансового стану підприємств, адже, виходячи із особливостей даної економічної категорії, оцінка її рівня потребує особливих підходів та методів
9	На основі «золотого правила фінансування»	відношення довгострокових активів і пасивів має бути менше або дорівнювати 1, відношення короткострокових активів і пасивів має бути більше або дорівнює 1	фінансовий капітал має бути залучений на термін, не менший за той, на який капітал заморожується в необоротних та оборотних активах підприємства. Дотримання вимог цього правила забезпечує, як правило, достатній рівень фінансової безпеки підприємства
10	На основі програмно-цільового підходу	кластерний та багатовимірний аналіз	дає змогу отримати найбільш об'єктивні та достовірні результати оцінки фінансової безпеки, але недоліком є складність математичного й статистичного апарату, що обмежує його використання в практичній діяльності
11	На основі скорингової оцінки	використовуються кілька рівнів інтеграції показників, що най більш точно характеризують ФБП	найбільш повно охоплює всю різноманітність показників фінансової стійкості, можливе включення в розрахунок якісних показників. Має недоліки: жорстка прив'язка до нормативних значень показників, необхідність експертних оцінок якісних чинників

Додаток Б

Методика оцінки фінансового стану великих, середніх, малих та мікропідприємств

Показники	Оптимум	Великі і середні підприємства	Малі підприємства	Мікропідприємства
<i>Показники фінансової стійкості</i>				
Коефіцієнт автономії	>0,5	$\frac{1495}{1900}$	$\frac{1495}{1900}$	$\frac{1495}{1900}$
Коефіцієнт фінансової залежності	<2	$\frac{1900}{1495}$	$\frac{1900}{1495}$	$\frac{1900}{1495}$
Коефіцієнт фінансового ризику	<0,5	$\frac{1900 - 1495}{1495}$	$\frac{1900 - 1495}{1495}$	$\frac{1900 - 1495}{1495}$
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	>0	$\frac{1495 - 1095}{1495}$	$\frac{1495 - 1095}{1495}$	$\frac{1495 - 1095}{1495}$
Коефіцієнт довгострокового залучення коштів	>0,4	$\frac{1595}{1495 + 1595}$	$\frac{1495 - 1095}{1495 + 1595}$	$\frac{1495 - 1095}{1495 + 1595}$
Коефіцієнт незалежності капіталізованих джерел	>0,6	$\frac{1495}{1495 + 1595}$	$\frac{1495}{1495 + 1595}$	$\frac{1495}{1495 + 1595}$
<i>Показники ліквідності</i>				
Коефіцієнт поточної ліквідності	1-2	$\frac{1195}{1695}$	$\frac{1195}{1695}$	$\frac{1195}{1695}$
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,7-0,8	$\frac{1125 + \dots + 1165}{1695}$	$\frac{1125 + \dots + 1165 + 1190}{1695}$	$\frac{1155 + \dots + 1190}{1695}$
Коефіцієнт ліквідності абсолютно	0,2-0,35	$\frac{1160 + 1165}{1695}$	$\frac{1160 + 1165}{1695}$	$\frac{1165}{1695}$
<i>Показники рентабельності</i>				
Валова рентабельність продажів (GPM)	>0	$\frac{2090(2095)}{2000}$	$\frac{2000 - 2050}{2000}$	$\frac{2000 - 2050}{2000}$
Операційна рентабельність продажів (OPM)	>0	$\frac{2190(2195)}{2000}$	$\frac{2000 + 2120 - 2050 - 2180}{2000}$	$\frac{2290}{2000}$
Чиста рентабельність продажів (NPM)	>0	$\frac{2350(2355)}{2000}$		$\frac{2350}{2000}$
Рентабельність сукупного капіталу (ROA)	>0	$\frac{2290(2295)}{1900}$		$\frac{2290}{1900}$
Рентабельність власного капіталу (ROE)	>0	$\frac{2350(2355)}{1495}$		$\frac{2350}{1495}$
Чиста рентабельність продукції (ROM)	>0	$\frac{2350(2355)}{2050}$		$\frac{2350}{2050}$
Рентабельність основних засобів (ROFA)	>0	$\frac{2350(2355)}{1010}$		$\frac{2350}{1010}$
Рентабельність оборотних активів (RCA)	>0	$\frac{2350(2355)}{1195}$		$\frac{2350}{1195}$
Рентабельність необоротних активів (RFA)	>0	$\frac{2350(2355)}{1095}$		$\frac{2350}{1095}$
<i>Показники оборотності</i>				
Коефіцієнт оборотності активів	→ max	$\frac{2000 \times 2}{1300_0 + 1300_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1300_0 + 1300_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1300_0 + 1300_1}$

Коефіцієнт оборотності основних засобів	→ max	$\frac{2000 \times 2}{1010_0 + 1010_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1010_0 + 1010_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1010_0 + 1010_1}$
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	→ max	$\frac{2000 \times 2}{1195_0 + 1195_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1195_0 + 1195_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1195_0 + 1195_1}$
Коефіцієнт оборотності запасів	→ max	$\frac{2000 \times 2}{1100_0 + 1100_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1100_0 + 1100_1}$	$\frac{2000 \times 2}{1100_0 + 1100_1}$